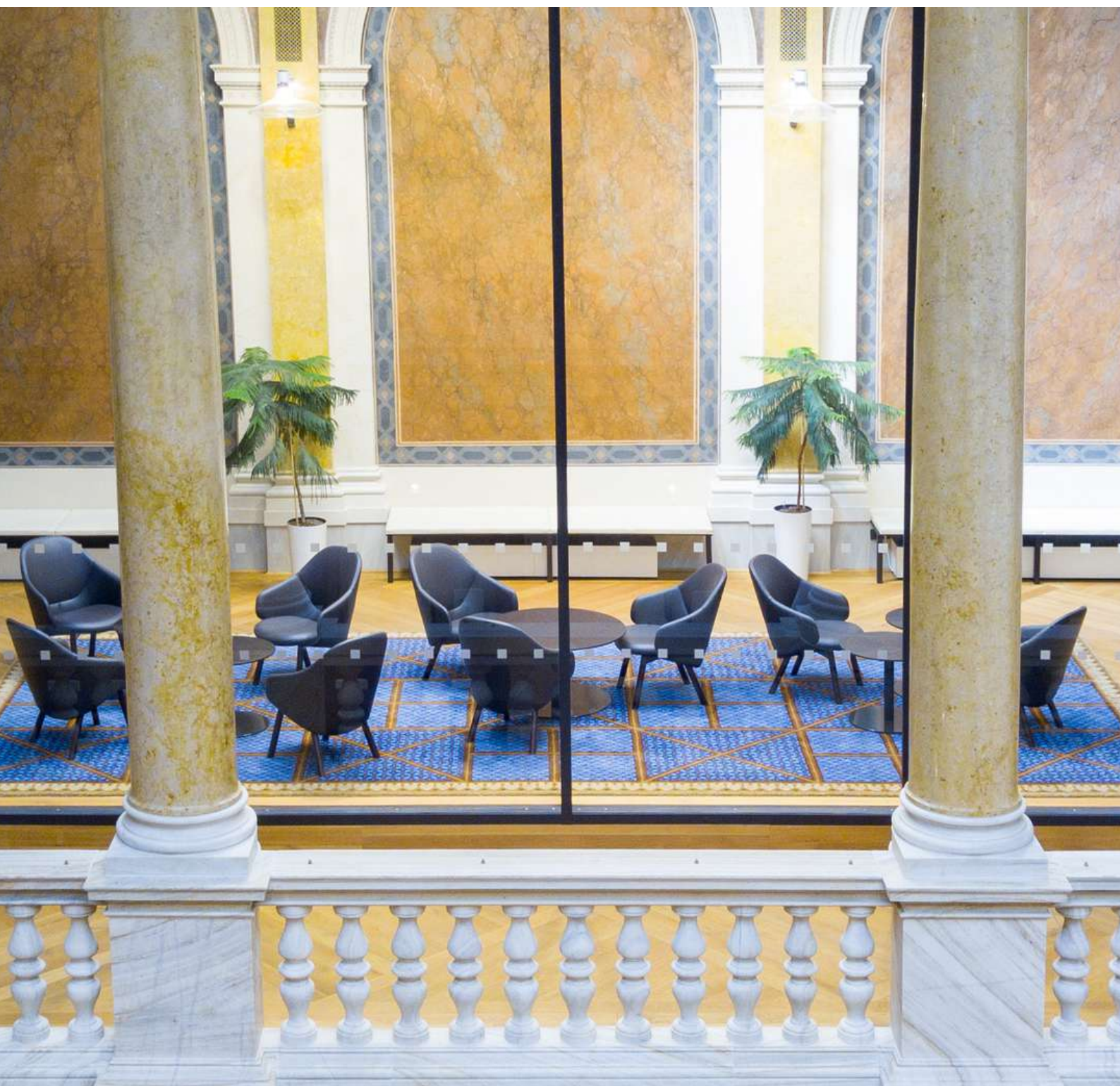

MĚSÍČNÍ BULLETIN ANALYTICKÉHO ODBORU ÚSTAVNÍHO SOUDU

ČERVEN 2024 / 01

OBSAH · ABSTRAKTY

PLENÁRNÍ NÁLEZY	Národní sportovní agentura • Posouzení ústavnosti Národní sportovní agentury a Národního rozhodčího soudu pro sport ve světle novely zákona o podpoře sportu <u>4</u>
	Mechanismus odškodňování • Rozdílný mechanismus odškodňování za nezákonné rozhodnutí v daňovém a jiném než daňovém řízení <u>6</u>
TRESTNÍ PRÁVO	Vězeňství • Náležité odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody <u>8</u>
	Trestní proces • (Ne)přípustnost dovolání proti rozhodnutí o změně ochranného psychiatrického léčení ve vykonávacím řízení <u>10</u> • Lhůta k podání stížnosti proti usnesení v trestním řízení <u>11</u> • Právo na přístup k soudu a na obhajobu ve světle postupu Nejvyššího soudu dle § 265d odst. 2 věty třetí trestního řádu <u>12</u> • Zamítnutí stížnosti odsouzeného ve výkonu trestu pro opožděnost bez ověření skutečného doručení napadeného rozhodnutí <u>14</u>
OBČANSKÉ PRÁVO	Rodinné právo • Spravedlivé rozhodnutí o výši výživného pro nezletilé dítě při použití § 916 občanského zákoníku <u>16</u>
	Civilní proces • Odepření přístupu k soudu odmítnutím odvolání pro opožděnost <u>18</u> • Povinnost odvolacího soudu řádně odůvodnit své rozhodnutí a vypořádat se s námitkami <u>19</u> • Svévlná interpretace osvobození právnické osoby od soudních poplatků dle § 138 odst. 1 občanského soudního řádu <u>20</u> • Rozhodování o nákladech řízení ve sporech o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu <u>22</u>
SPRÁVNÍ PRÁVO	• Nesprávné odmítnutí kasační stížnosti pro nepřípustnost kvůli nevymezení kasačních důvodů <u>24</u> • Povinnost soudu vyzvat v řízení o vydání náhradního pozemku podle zákona o půdě žalobce k označení jiného vhodného pozemku <u>26</u> • Interpretace správních soudů týkající se nároku na úrok z úroku z neoprávněného jednání správce daně <u>28</u>
OSTATNÍ	Advokátní tarif • Nesprávné použití tarifní hodnoty pro výpočet odměny ustanoveného advokáta ve věci nemajetkové újmy na osobnostních právech <u>30</u> • Překvapivé rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení; nepoužití § 8 odst. 1 advokátního tarifu <u>32</u>

OBSAH · ZAHRANIČNÍ ROZHODNUTÍ A ČASOPISY

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ SDEU

Právní stát

- Možnost profesního sdružení soudců napadnout rozhodnutí ke jmenování státních zástupců 34

Transparentnost

- Evropský parlament musí v zájmu veřejné kontroly umožnit přístup k informacím o poslanci Evr. parlamentu odsouzeného soudem 34

Mezinárodní ochrana

- Přiznání postavení uprchlíka ženám, které se ztotožňují se základní hodnotou rovnosti žen a mužů 34

Azylová politika

- Povinnost Maďarska zaplatit 200 milionů eur a penále za nesplnění povinností z rozsudku Soudního dvora 35

Postavení uprchlíka

- Členský stát není povinen automaticky uznávat postavení uprchlíka přiznané jiným členským státem 35
- Přiznání postavení uprchlíka v členském státě brání vydání osoby do země jejího původu 35

Vyslání ukrajinští pracovníci

- Členský stát může uložit povinnost získat povolení k pobytu 36

ZAHRANIČNÍ PERIODIKA

- European Constitutional Law Review 37
- Österreichische Jurist:innenzeitung 37
- Neue Juristische Wochenschrift 38
- Juristen Zeitung 40
- NJW Spezial 40
- Europäische Grundrechte Zeitschrift 40

Pl. ÚS 32/23

28. 5. 2024

Zamítnuto

Lichovník Tomáš

Posouzení ústavnosti Národní sportovní agentury a Národního rozhodčího soudu pro sport ve světle novely zákona o podpoře sportu

Existence nově zřízeného Národního rozhodčího soudu pro sport, stejně jako institucionální uspořádání Národní sportovní agentury v zákoně č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 49/2023 Sb., není v rozporu s ústavním pořádkem.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 28. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy zamítlo návrh návrhu skupiny 46 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 2 odst. 5, § 3 odst. 4, § 3a až 3g, § 4 odst. 2, § 6a odst. 2, § 6b odst. 2 věty druhé, v § 6b odst. 5 textu „§ 3a“, § 6b odst. 7, § 6c odst. 5, v § 7d odst. 2 a 3 textu „§ 3f“ v zákoně č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 49/2023 Sb., v § 2 odst. 1 písm. r) slov „a místopředsedu Národní sportovní agentury a člena rady“ a v § 33 odst. 1 písm. y) slov „a místopředsedu Národní sportovní agentury a člena rady“ v zákoně č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění zákona č. 49/2023 Sb., v § 1 písm. f) slov „a člena rady, místopředsedy“, v nadpisu hlavy desáté slov „ČLENA RADY, MÍSTOPŘESEDY“, § 27j a 27k a v § 27m slov „a místopředsedovi Národní sportovní agentury a členu rady“ v zákoně č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 49/2023 Sb., a zákona č. 49/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, eventuálně na zrušení § 3a odst. 1 písm. f) až i), § 3a odst. 5, § 3b až 3e a § 3g zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

Narativní část

Zákonodárce z podnětu českého sportovního prostředí připravil a schválil novelu zákona o podpoře sportu, jejímž cílem bylo mj. zefektivnit řídicí strukturu několik let předtím založené Národní sportovní agentury (dále „Agentura“) a zejména za účelem zlepšení podmínek boje proti dopingu v České republice zákonně ukotvit existenci Národního rozhodčího soudu pro sport (dále „Soud pro sport“). Podle skupiny 46 poslanců, navrhovatelky, se změny obsažené v novele protíví zvyklostem českého právního řádu a porušují vybraná základní práva, zejména autonomii sportovních organizací a zásady garantované ústavním pořádkem.

Námítky navrhovatelky směřují zejména proti samotnému zřízení Soudu pro sport, proti působnosti Agentury realizovat, organizovat a kontrolovat antidopingový program, proti zřízení rady a dozorčí komise Agentury; stejně jako proti možnosti Agentury vydávat etický kodex. Navrhovatelka také zpochybňuje legislativní proces při přijetí zákona č. 49/2023 Sb., kterým byl zákon o podpoře sportu novelizován.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda byl zákon č. 49/2023 Sb. přijat ústavně souladným způsobem. Navrhovatelka totiž namítala, že zásadní část zákona vstoupila do legislativního procesu až formou tzv. komplexního pozměňovacího návrhu. Ústavní soud však přesvědčení navrhovatelky nesdílel, neboť ve světle jeho dosavadní judikatury lze jen stěží podaný pozměňovací návrh označit za „komplexní“, a tudíž zásadně přepracovaný. Návrh zákona se i po změně týkal téže problematiky a ustanovení upravující Soud pro sport bylo jen částečnou (byť důležitou) výsečí celé novely. Ústavní soud dále ověřil průběh legislativního procesu, přičemž z podkladů nezjistil žádné ústavněprávní vady.

Ústavní soud po analýze institucionální podoby nově zřízeného Soudu pro sport dospěl k závěru, že tento soud není ani obecným soudem ve smyslu čl. 91 odst. 1 Ústavy ani rozhodčím soudem podle zákona o rozhodčím řízení. Samotné nevhodné až zavádějící označení „Národního rozhodčího soudu pro sport“, který zákonodárce zvolil, však nečiní dotčenou právní úpravu (§ 3g zákon o podpoře sportu) rozpornou s ústavním pořádkem. Konstatoval, že určitý subjekt obecně může naplnit požadované obsahové prvky nezávislosti, aniž by byl formálně součástí soustavy obecných soudů. Napadená zákonná ustanovení upravují pouze složení předsednictva Soudu pro sport, způsob jmenování členů předsednictva a jejich funkční období. Není zde upraveno, kdo a případně v jakém složení rozhoduje. Teprve statut a jednací řád Soudu pro sport upravují tyto naprosto základní otázky (nejen) soudního řízení.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

I bez rozvádění dalších detailů je z podaného očividné, že složení Soudu pro sport ničím nepřipomíná obecné soudnictví. Jeví se jako extrémně nepravděpodobné, že by za této situace název Soudu pro sport mohl být i právního laika přivést k omylu ohledně (ne)příslušnosti Soudu pro sport k obecnému soudnictví.

Ústavní soud dále zkoumal pravomoc Soudu pro sport zabývat se antidopingovými případy, tj. rozhodovat spory v souvislosti s dopingem ve smyslu § 3g odst. 2 zákona o podpoře sportu. Napadená právní úprava v přezkumu tříkrokového testu proporcionality obstála. K tomu Ústavní soud uvedl, že být příslušná část zákona o podpoře sportu slouží v konkrétních případech jako podklad pro omezení sdružovacího práva (spolkové autonomie) sportovních organizací, garantovaného čl. 20 odst. 1 a 4 Listiny a čl. 11 odst. 1 Úmluvy, naplňuje zároveň všechna kritéria spojená s ústavně konformním zákonným omezením tohoto práva tak, jak předvídá čl. 20 odst. 3 Listiny a čl. 11 odst. 2 Úmluvy.

Kromě výše uvedené pravomoci je Soud pro sport oprávněn řešit spory ve věcech disciplinárních deliktů členů sportovních organizací, zde však jen tehdy, pokud je to v souladu s vnitřními předpisy těchto spolků a ty tuto pravomoc Soudu pro sport delegují – jedná se tedy o fakultativní jurisdikci. Za této situace úpravu nelze pojmát jako omezení spolkové autonomie, ale spíše jako další v zákoně obsaženou nepovinnou „inspiraci“, jak by mohly sportovní organizace upravit své vnitřní poměry. Podle Ústavního soudu je totiž možné dotčenou úpravu vykládat tak, že spolky mohou na Soud pro sport přenést třeba jen některé druhy sporů ve věcech disciplinárních deliktů. Záleží pouze na vymezení delegace ve vnitřních předpisech spolku, omezené toliko obligatorními zákonnými normami. Ústavní soud dospěl k závěru, že příslušná část § 3g odst. 2 zákona o podpoře sportu sama o sobě není s to omezit spolkovou autonomii sportovních organizací, ať už v kolektivním či individuálním rozměru sdružovacího práva.

Ústavní soud se dále věnoval přezkumu pravomoci Agentury realizovat, organizovat a kontrolovat antidopingový program, vydávat program prevence ovlivňování výsledků sportovních soutěží či založit příspěvkovou organizaci za účelem plnění závazků obsažených v Úmluvě proti dopingmu. Z rozporovaného ustanovení plyne, že cílem zřizované příspěvkové organizace je plnit mezinárodněprávní závazky České republiky, které jsou primárně upraveny v Úmluvě proti dopingmu a Kodexu. Ústavní soud uvedl, že ačkoliv Kodex není integrální součástí Úmluvy proti dopingmu, členské státy musejí závazky v Úmluvě proti dopingmu implementovat s přihlédnutím k obsahu Kodexu a oba dokumenty jsou tak do značné míry propojeny.

V tomto ohledu se tedy navrhovatelka mylí, pokud navrhovatelka závazky členských zemí plynoucí z Úmluvy proti dopingmu redukuje pouze na jakousi dobrovolnou pomoc sportovním organizacím (konzultace, metodické vedení atd.). K zřízení Národní antidopingové organizace, resp. Antidopingového výboru ani k pravomoci Agentury vydávat etický kodex neměl Ústavní soud další výhrady.

Závěrem se Ústavní soud zabýval přezkumem napadených ustanovení, která výrazně proměnila institucionální strukturu Agentury. Předchozí monokratické pojetí řídicího orgánu (předseda) bylo nahrazeno pojetím kolektivním (rada a dozorčí komise). Ústavní soud k tomu uvedl, že většinová část argumentace navrhovatelky brojící proti § 3b až § 3e zákona o podpoře sportu nemá ústavněprávní přesah. Agentura patří k ústředním orgánům státní správy a způsob jejího zřízení naplňuje požadavky čl. 79 odst. 1 Ústavy. Ani ústavní pořádek, ani judikatura zdejšího soudu nevymezují žádná specifická kritéria vnitřního uspořádání ústředních orgánů státní správy. Ústavní soud se neztotožnil ani s námitkami navrhovatelky proti postavení a roli dozorčí komise. Dozorčí komise totiž nenahrazuje žádné dosavadní kontrolní mechanismy, ale přidává k nim další vrstvu, čímž k porušení zásady dělby moci nedochází.

Ústavní soud uzavřel, že neshledal rozpornost způsobu přijetí zákona č. 49/2023 Sb. Nebo napadených ustanovení zákona o podpoře sportu s ústavním pořádkem, a proto návrh stěžovatelky jako nedůvodný zamítl. Poukázal však na mimořádně nízkou formální i obsahovou úroveň posuzované právní úpravy.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Lichovník. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

Pl. ÚS 8/23

7. 5. 2024

Zamítnuto

Svatoň Jan

Rozdílný mechanismus odškodňování za nezákonné rozhodnutí v daňovém a jiném než daňovém řízení

Rozdílné zacházení na základě § 254 odst. 1 věty druhé daňového řádu ve znění účinném od 1. 7. 2017 do 31. 12. 2020, v případech nezákonných rozhodnutí vydaných podle daňového řádu v nalézacím řízení, kdy byla náhrada škody ve formě úroku z neoprávněného jednání správce daně poskytována bez dalšího, zatímco postupoval-li správní orgán podle jiného předpisu, bylo třeba nárok uplatnit zákonem stanoveným způsobem podle § 14 zákona č. 82/1998 Sb. O odpovědnosti státu za škodu, nepředstavuje porušení čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 7. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy zamítlo návrh Krajského soudu v Plzni na vyslovení rozporu ustanovení § 254 odst. 1 věty druhé zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění účinném od 1. 7. 2017 do 31. 12. 2020, s ústavním pořádkem.

Narativní část

Krajský soud (dále také „navrhovatel“) předložil návrh na zrušení druhé věty citovaného ustanovení daňového řádu v souvislosti s jeho vlastní rozhodovací činností. Žalobkyně se před krajským soudem domáhá zrušení rozhodnutí odvolacího finančního ředitelství, kterým změnil rozhodnutí finančního úřadu, v němž žalobkyni přiznal úrok z neoprávněného jednání správce daně podle napadeného § 254 odst. 1 daňového řádu tak, že úrok z neoprávněného jednání správce daně nevznikl.

Odvolací finanční ředitelství se žalobě bránilo s poukazem na novelizaci § 254 odst. 1 daňového řádu zákonem č. 170/2017 Sb. Podle novelizovaného znění totiž úrok nevzniká v případě peněžitého plnění v rámci dělené správy, přičemž v posuzované věci o takovou správu šlo. Podle žalobkyně je neústavní, že zákonodárce svévolně omezil právo na paušalizovanou náhradu podle § 254 odst. 1 daňového řádu jen na osoby, kterým uložil daňovou povinnost. Argumentuje tím, že došlo k libovolnému rozlišení práv srovnatelných skupin subjektů. Krajský soud se s argumentací žalobkyně ztotožnil a v návrhu uvedl, že rozpor napadeného ustanovení s ústavním pořádkem spatřuje v porušení práva na rovné zacházení se subjekty, od nichž byla nezákonně vybrána peněžitá částka v režimu dělené správy. Podle navrhovatele navíc nejde o ryze daňovou otázku, ale o naplnění práva na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nejprve vysvětlil, v čem spočívá rozdílné zacházení podle § 254 odst. 1 věty druhé daňového řádu,

ve znění účinném od 1. 7. 2017 do 31. 12. 2020. Teprve poté se věnoval otázce, zda je rozdílné zacházení neústavní. Konstatoval, že v tomto případě se nejedná o posuzování „srovnatelnosti“ dvou skupin subjektů, ale dvou situací, protože sporná rozdílnost zde nespočívá v subjektu samotném (na základě jeho osobní charakteristiky, přesvědčení apod.), ale odvíjí se od procesních okolností, kdy jeden a tentýž subjekt může patřit do obou skupin. Společným znakem obou situací podle navrhovatele má být to, že došlo ke vzniku škody v důsledku nezákonného rozhodnutí orgánu veřejné moci, jehož předmětem bylo uložení povinnosti k peněžitému plnění správním orgánem ve vertikálním vztahu, a že případná škoda spočívá ve ztrátě hodnoty peněz v čase (vyjádřeně úrokem).

Takové rozdílné zacházení ale podle Ústavního soudu nepředstavuje porušení čl. 3 odst. 1 Listiny, a nejde tedy o zakázané diskriminační jednání. Je věcí zákonodárce, jaký způsob odškodňování nezákonných správních rozhodnutí zvolí. Neexistuje totiž žádný ústavní princip, podle kterého by náhrada škody způsobené orgány veřejné moci měla být poskytována „automaticky“, a to ani tam, kde spočívá jen v „ceně peněz v čase“. Naopak obecně platí, že takový nárok je třeba nejprve řádně a včas předepsaným způsobem uplatnit a prokázat vznik škody, její výši a příčinnou souvislost s jednáním škůdce; běžná tak není ani tzv. paušalizace náhrady škody. S ohledem na právní úpravu i povahu věci lze za „standardní“ označit postup podle zákona č. 82/1998 Sb., přičemž výjimku z něho může zákonodárce uplatnit tam, kde to považuje za vhodné. Napadená právní úprava tudíž nezasahuje do ústavně zaručeného základního práva garantovaného čl. 36 odst. 3 Listiny. K porušení tohoto ustanovení by mohlo dojít až sekundárně, pokud by bylo dotčeným subjektům upřeno domáhat se práva na náhradu škody způsobenou orgány veřejné moci u soudu či jiného orgánu pro nedostatky prováděcího zákona, kvůli způsobu aplikace procesní úpravy nebo z důvodu vadného fungování soudů.

Ústavní soud připomněl, že jde o výjimku pro oblast daní, která nároky kladené na zdůvodnění odlišného zacházení v obecné rovině snižuje. Společným znakem je přitom existence specifické škody vzniklé v důsledku nezákonného rozhodnutí správního orgánu. Důvodem rozdílného zacházení je podle Ústavního soudu „vhodnost“ jak na straně daňového subjektu, tak na straně správce daně díky druhové totožnosti jednotlivých případů. Navíc je u dělené správy dána rozumná symetrie mezi právy a povinnostmi státu a skupiny poplatníků – zákonodárce sice vyžaduje, aby tato skupina škodu uplatňovala u příslušného orgánu, současně ji však nezatěžuje povinností hradit úrok z prodlení.

Plénium Ústavního soudu návrh zamítlo s odůvodněním, že stát sice prostřednictvím napadeného ustanovení zachází s osobami rozdílně, avšak toto jeho rozhodnutí není nepřipustné a nepředstavuje neústavní diskriminaci. Rozdílný mechanismus odškodňování za nezákonné rozhodnutí v daňovém a jiném než daňovém řízení tak v testu ústavnosti obstál.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jan Svatoň. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 3024/23

30. 5. 2024

Vyhověno

Baxa Josef

Náležitě odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Při rozhodování o žádosti o podmíněné propuštění nemohou obecné soudy své posouzení založit pouze na trestní minulosti odsouzeného. Musí vzít v potaz aktuální poznatky ohledně osobnosti odsouzeného, stav jeho nápravy a také prostředí, v němž by se ocitl po případném podmíněném propuštění. Pokud tak neučiní, postupují v rozporu s právem na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele O. N. zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 30. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích č. j. 4 PP 29/2023-21 ze dne 15. 8. 2023 a usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 4 To 438/2023-34 ze dne 18. 9. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel spáchal několik přečinů, za které začal vykonávat nepodmíněný trest odnětí svobody. Žádost stěžovatele o podmíněné propuštění okresní soud zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že stěžovatel opakovaně páchal trestnou činnost a předchozí odsouzení jej nepřiměla k vedení řádného způsobu života. Uvedl, že nepřehlédl jistou míru sebekritiky stěžovatele ani počet kázeňských odměn či kladných poznatků, ta jsou však podle okresního soudu přehlášena jeho trestní minulostí. Podle soudu stěžovatel nevyužil dobrodiní podmíněného trestu odnětí svobody ani podmíněného propuštění.

Proti usnesení okresního soudu podal stěžovatel stížnost, kterou krajský soud zamítl. Rovněž přihlédl k trestní minulosti stěžovatele a konstatoval, že přesto, že se stěžovatel ve výkonu trestu odnětí svobody choval řádným způsobem, šance ohledně jeho polepšení a prognóza vedení řádného života je zcela mizivá. V minulosti jej od páchání trestné činnosti neodradil příslib výborné pracovní nabídky ani péče o rodinu. Krajský soud vzal v potaz i skutečnost, že stěžovatele do výkonu trestu dodaly policejní orgány. V ústavní stížnosti stěžovatel namítal, že obecné soudy v rozporu s judikaturou Ústavního soudu považovaly za relevantní pouze jeho trestní minulost, aktuální výchozí podmínky stěžovatele pro podmíněné propuštění nezkontrolovaly a nepředestřely, jakým konkrétním způsobem má stěžovatel jednat. Krajský soud navíc relevantním způsobem nereagoval na popis okolností dodání stěžovatele do výkonu trestu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Trestní zákoník stanoví tři kumulativní podmínky, při jejichž splnění může soud odsouzeného podmíněně propustit. Zprv odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého trestu. Zadruhé prokázal polepšení v důsledku výkonu trestu odnětí svobody a zatřetí, zda lze očekávat, že povede řádný život, nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného. K těmto základním podmínkám se přidávají tři další faktory, které by měl soud vzít v úvahu: zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu, zda se pokusil odčinit následky svého činu a jak přistupoval k výkonu ochranného léčení, pokud jej vykonával.

Ústavní soud připomněl, že podmínky podmíněného propuštění je třeba interpretovat tak, že možnost podmíněného propuštění nelze při rozhodování zásadně vyloučit pro jakkoli definovanou skupinu odsouzených, a to ani u chronických recidivistů či pachatelů velmi závažné kriminality. Každý případ je třeba hodnotit individuálně a rozhodnutí o podmíněném propuštění je nutné odůvodnit vzhledem k osobě konkrétního odsouzeného, včetně možné nápravy v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a dalších relevantních aktuálních informací. Přestože trestní minulost odsouzeného obecně představuje důležité hledisko při posuzování splnění podmínek podmíněného propuštění, hodnocení prognózy vedení řádného života v budoucnu zásadně nemůže být založeno jen na ní.

Pokud soud založí svůj závěr o nenaplnění podmínky očekávání budoucího řádného života odsouzeného primárně na okolnostech, které hrály roli již dříve při uložení samotného trestu odnětí svobody, poruší zákaz dvojího přičítání vyplývající z principu ne bis in idem. Každé zamítavé usnesení by dále mělo obsahovat krátký návod pro odsouzeného, jaké konkrétní požadavky na současné i budoucí chování se od něj očekávají.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

V daném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy se při posuzování stěžovatelova polepšení a prognózy budoucího vedení řádného života zaměřily převážně na jeho trestní minulost. Shledal, že odůvodnění týkající se uvedených podmínek podmíněného propuštění a jejich vzájemného vztahu nelze nepovažovat za náležité a založené na dostatečných skutkových podkladech.

Podmínku polepšení obecné soudy samostatně neposuzovaly, nýbrž ji zcela smísily s posouzením prognózy vedení řádného života a s odkazem na trestní minulost stěžovatele uvedly, že neprokázal polepšení. Dle Ústavního soudu tak dovodily nepolepšení stěžovatele z doby, kdy stěžovatel ještě polepšení prokázat nemohl. Jedinými konkrétními okolnostmi, které obecné soudy vzaly v úvahu při posuzování podmínky prognózy vedení řádného života, byla předchozí trestní minulost stěžovatele, přeměny podmíněného trestu odnětí svobody a trestu obecně prospěšných prací na nepodmíněný trest a páchání trestné činnosti po stěžovatelově dřívějším podmíněném propuštění.

Obecné soudy nezbytným způsobem nerefletovaly aktuální informace o stěžovateli, které by mohly svědčit o jeho vnitřní proměně a změně náhledu na minulé společensky škodlivé jednání. Blíže se nevyjádřily ani k aktivitám, které stěžovatel ve výkonu trestu absoluuje. Nepřihlédly ke stěžovatelem uváděným důvodům, pro které se při minulém podmíněném propuštění neosvědčil, a případným rozdíly mezi jeho tehdejší a nynější situací. Dle Ústavního soudu tvrzení stěžovatele samozřejmě nelze nekriticky přijmout, nicméně je nutné je objektivně vyhodnotit a závěry o realistické prognóze vedení řádného života stěžovatele řádně odůvodnit.

Ústavní soud uvedl, že v dalším řízení by bylo vhodné, aby se okresní soud blíže zabýval zejména okolnostmi ohledně předchozího podmíněného propuštění stěžovatele, odstranil rozpory ohledně existence vyživovací povinnosti k nezletilým dětem a zhodnotil důvody, pro které byl stěžovatel dodán do výkonu trestu Policií České republiky. Své závěry musí pečlivě odůvodnit, aby bylo zřejmé, že rozhodnutí není výsledkem libovůle, ale racionální a přezkoumatelné úvahy soudu.

S ohledem na uvedené Ústavní soud uzavřel, že obecné soudy svá rozhodnutí řádně, přesvědčivě a logicky neodůvodnily, a porušily tak stěžovatelovo právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Napadená usnesení proto zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Baxa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 256/24

22. 5. 2024

Zamítnuto

Odmítnuto pro nedodržení lhůty

Dolanská Bányaiová Lucie

(Ne)přípustnost dovolání proti rozhodnutí o změně ochranného psychiatrického léčení ve vykonávacím řízení

Rozhodnutí o změně ochranného psychiatrického léčení vydané ve vykonávacím řízení není rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 2 trestního řádu, a dovolání proti němu tudíž není *ex lege* přípustné. Není proto v rozporu s právem na přístup k soudu, pokud Nejvyšší soud takové dovolání odmítne.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 22. 5. 2024 zamítl III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatelky A. J. na zrušení usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 937/2023 ze dne 31. 10. 2023. V části směřující proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích č. j. 13 To 213/2023-127 ze dne 12. 7. 2023 ústavní stížnost odmítl pro opožděnost.

Narativní část

Krajský soud ke stížnosti státního zástupce rozhodl o změně ambulantního ochranného psychiatrického léčení uloženého stěžovatelce na ochranné ústavní psychiatrické léčení kvůli opakovaným konfliktům s policií, složkami záchranného systému, se sousedy, ošetřujícími lékaři i kvůli prohlubujícímu se onemocnění.

Proti rozhodnutí podala stěžovatelka dovolání, které Nejvyšší soud odmítl jako nepřípustné. Dle jeho závěru není rozhodnutí o změně ochranného léčení podle § 99 odst. 5 trestního zákoníku rozhodnutím ve věci samé. Podle § 265a odst. 2 písm. e) trestního řádu se rozhodnutím ve věci samé rozumí jen usnesení, jímž soud ochranné opatření uložil. Dle stěžovatelky je rozhodnutí Nejvyššího soudu příliš formalistické a v rozporu s právem na soudní ochranu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Za podstatnou Ústavní soud považoval skutečnost, že stěžovatelka napadla dovoláním usnesení krajského soudu, ačkoliv proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný. Krajský soud sice stěžovatelku výslovně nepoučil o (ne)možnosti podat mimořádný opravný prostředek, konkrétně dovolání, nicméně z toho nelze dovozovat, že by dovolání přípustné bylo.

Nejvyšší soud ve svém usnesení s odkazem na relevantní judikaturu odůvodnil, proč odmítl stěžovatelčino dovolání jako nepřípustné. Uvedl, že rozhodnutí krajského soudu

o změně ochranného psychiatrického léčení ve formě ambulantní na ochranné psychiatrické léčení ústavní není rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 2 trestního řádu, neboť není uvedeno v taxativním výčtu. Proto dovolání jakožto mimořádný opravný prostředek není proti takovému rozhodnutí *ex lege* přípustný.

V případě stěžovatelky soudy rozhodovaly o změně ochranného psychiatrického léčení ve formě ambulantní na formu ústavní ve vykonávacím řízení, nikoliv v řízení nalézacím. Proto nejde o rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a trestního řádu. V postupu Nejvyššího soudu, který odmítl dovolání stěžovatelky jako nepřípustné, tudíž nelze spatřovat zásah do jejího základního práva. Ústavní soud přisvědčil argumentaci Nejvyššího soudu, že rozhodnutí o změně ochranného léčení lze připodobnit k rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence. Byť i tímto rozhodnutím dochází k omezení osobní svobody, nelze jej považovat za rozhodnutí ve věci samé podle § 265a odst. 2 trestního řádu. K tomu doplnil, že ochranné léčení (byť v ústavní formě) také nelze bez dalšího srovnávat s výkonem trestu odnětí svobody. Stěžovatelce nebylo ochranné léčení uloženo jako trest, ale proto, že její pobyt na svobodě je podle znalců nebezpečný, když mírnější opatření v případě stěžovatelky selhalo.

S ohledem na uvedené Ústavní soud ústavní stížnost zamítl.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Lucie Dolanská Bányaiová. Odlišné stanovisko uplatnila soudkyně Daniela Zemanová.

III. ÚS 1001/24

15. 5. 2024

Vyhověno

Šimíček Vojtěch

Lhůta k podání stížnosti proti usnesení v trestním řízení

Počátek běhu lhůty pro podání instanční stížnosti v trestních věcech při rozhodování o osobní svobodě se odvíjí od doručení písemného vyhotovení soudního rozhodnutí. Zamítne-li soud stížnost podanou ve lhůtě tří dnů od doručení opisu rozhodnutí jako opožděnou, poruší právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. Š. zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 15. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 4 To 6/2024-90 ze dne 23. 1. 2024 pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

Narativní část

Městský soud rozhodl o změně výkonu trestu odnětí svobody, kterým se stěžovatel zařazuje pro výkon trestu do věznice se zvýšenou ostrahou. Stížnost stěžovatele krajský soud zamítl jako opožděnou. Při určení lhůty pro podání opravného prostředku krajský soud vyšel z data konání veřejného zasedání městského soudu, na kterém usnesení o změně způsobu výkonu trestu soud vyhlásil.

Stěžovatel podal stížnost až ve lhůtě tří dnů ode dne doručení písemného vyhotovení usnesení městského soudu. V ústavní stížnosti stěžovatel namítal, že stížnost proti usnesení městského soudu podal včas, a odkázal na judikaturu Ústavního soudu, dle níž je nezbytným předpokladem a účelem práva podat opravný prostředek reálná možnost seznámit se s rozhodovacími důvody obsaženými v rozhodnutí, podrobených stížnostní kritice.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že okamžik počátku běhu lhůty k podání stížnosti proti usnesení vydaném v trestním řízení se odvíjí až od doručení písemného vyhotovení soudního rozhodnutí. Do té doby stěžovatel nezná důvody, pro něž byl v předchozím řízení neúspěšný a které zjistí teprve z písemného vyhotovení rozhodnutí. Seznámení se s písemným odůvodněním je nezbytné pro kvalifikované podání stížnosti, protože oprávněná osoba musí mít možnost porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu.

Ústavní soud dospěl k závěru, že stížnost stěžovatel proti usnesení městského soudu podal včas, neboť okamžik rozhodný pro počátek běhu lhůty pro podání stížnosti proti rozhodnutí městského soudu nastal až doručením jeho písemného vyhotovení.

Podle Ústavního soudu nelze akceptovat argument krajského soudu, že v případě stěžovatele soud nerozhodoval o věci dotýkající se jeho osobní svobody, neboť se již ve výkonu trestu nacházel. Ústavní soud vzal v dané věci do úvahy, že zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou dojde pro stěžovatele jednoznačně ke zpřísnění podmínek výkonu trestu, což se bezesporu jeho osobní svobody dotkne. Z judikatury Ústavního soudu k počátku běhu lhůty pro podání stížnosti v trestních věcech je proto nutné vycházet i v tomto typu řízení.

S ohledem na uvedené Ústavní soud uzavřel, že napadeným usnesením došlo k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny, a toto rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Vojtěch Šimíček. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 129/24

14. 5. 2024

Vyhověno

Dolanská Bányaiová Lucie

Právo na přístup k soudu a právo na obhajobu ve světle postupu Nejvyššího soudu dle § 265d odst. 2 věty třetí trestního řádu

Odmítnutí Nejvyššího soudu věcně se zabývat dovoláním, které podal za obviněného advokát pověřený na základě plné moci, v situaci, kdy tato plná moc byla obecným soudům řádně předložena a advokát nebyl vyloučen z obhajoby podle § 37a trestního řádu, představuje porušení práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Pokud soud odmítne považovat za obhájce advokáta, který je obviněným řádně pověřen k jeho zastupování a u kterého nedojde k vyloučení podle § 37a trestního řádu, jedná se o nepřipustné omezení práva obviněného na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny a práva na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 15. 5. 2024 konstatoval III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele M. F., že sdělením sp. zn. 4 Tdo 855/2023 ze dne 19. 12. 2023, jímž Nejvyšší soud podle § 265d odst. 2 věty třetí trestního řádu vrátil stěžovateli podání ze dne 19. 5. 2023 označené jako dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci č. j. 55 To 12/2022-2509 dne 22. 11. 2022 bez věcného vyřízení, bylo porušeno právo stěžovatele dle čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny. Nejvyššímu soudu zakázal, aby pokračoval v tomto jiném zásahu, a přikázal mu, aby podání stěžovatele ze dne 19. 5. 2023 považoval za dovolání podané prostřednictvím obhájce.

Narativní část

Proti stěžovateli a společnosti, jejímž byl jednatelem, orgány vedly trestní řízení. Stěžovatele zastupoval na základě plné moci obhájce J. S. Společnost zastupovala jako opatrovník advokátka S. H. Krajský soud uznal stěžovatele i spoluobviněnou společnost vinnými. Dne 14. 5. 2023 udělil stěžovatel advokátce S. H. plnou moc k zastupování a obhajobě v řízení o dovolání. Dne 19. 5. 2023 stěžovatel prostřednictvím obhájkyne S. H. podal k Nejvyššímu soudu dovolání s příloženou plnou mocí. Spoluobviněná společnost dovolání nepodala.

Nejvyšší soud přípisem ze dne 19. 12. 2023 advokátce S. H. a stěžovateli sdělil, že o dovolání stěžovatele nebude rozhodovat, neboť je nelze považovat za podané prostřednictvím obhájce. Vzhledem k tomu, že advokátka, jejímž prostřednictvím podal stěžovatel dovolání, byla v trestním řízení opatrovníkem spoluobviněné společnosti, což výslovně zapovídá ustanovení § 35 odst.

2 trestního řádu, není podle Nejvyššího soudu přípustné, aby se stala obhájkyň stěžovatele pro dovolací řízení.

Na uvedené sdělení stěžovatel prostřednictvím advokátky S. H. reagoval žádostí o věcné projednání dovolání, což Nejvyšší soud nepřipustil. V ústavní stížnosti namítá, že vyloučení obhájce působí s účinky do budoucna (ex nunc). Nejvyšší soud tak svým postupem porušil jeho právo na přístup k soudu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud uvedl, že vyloučení advokáta z obhajoby představuje zásadní omezení práva na obhajobu a práva na právní pomoc. K tomuto omezení mohou soudy přistoupit pouze ze zákonem stanovených důvodů a na základě zákonem stanoveného postupu, jenž konkretizuje § 37a trestního řádu. Za situace, kdy za obviněného podá dovolání advokát, který byl na základě plné moci pověřen k zastupování a obhajobě v trestním řízení, kdy plnou moc obecným soudům předložili a kdy advokát nebyl vyloučen z obhajoby podle § 37a trestního řádu, nelze aprobovat závěr Nejvyššího soudu o tom, že takové dovolání stěžovatel nepodal prostřednictvím obhájce ve smyslu § 265d odst. 2 trestního řádu. Odmítnutí věcně se zabývat dovoláním ze strany Nejvyššího soudu podle § 265d odst. 2 věty třetí trestního řádu proto představuje porušení práva na přístup k soudu.

V nyní projednávané věci byla plná moc udělená stěžovatelem formálně bezvadná a soudy prvního stupně předložena s podaným dovoláním. Dovolací soud ji měl k dispozici jako součást spisu. O vyloučení advokátky stěžovatele jako zvolené obhájkyne z obhajování podle § 37a trestního řádu obecné soudy formálně nerozhodovaly. Stěžovateli ani advokátce neumožnily

se k věci vyjádřit či podat proti takovému rozhodnutí stížnost. V důsledku toho stěžovateli neumožnily, aby si našel obhájce jiného.

Ústavní soud konstatoval, že na uvedeném nic nemění ani argument, že v projednávaném případě mělo jít o objektivní vyloučení advokáta z obhajování spoluobviněného bez ohledu na kolizi zájmů. I v případě naplnění tohoto předpokladu stanoveného v § 35 odst. 2 trestního řádu je postup vyloučení advokáta z obhajoby stanoven v § 37a odst. 1 písm. a) trestního řádu. K vyloučení advokáta z obhajoby dochází právní mocí usnesení o jeho vyloučení. Žádný jiný postup, kterým by bylo možné omezit ústavně zaručené právo na obhajobu, český trestní řád nezná. Vyloučení advokáta z obhajoby působí s účinky *ex nunc*. V důsledku toho je třeba přiznat právní účinky dovolání i v případě, že jej stěžovatel podal prostřednictvím obhájce, který byl následně z obhajoby vyloučen. Pro posouzení otázky, zda postupem Nejvyššího soudu došlo k nepřípustnému omezení práva stěžovatele na přístup k soudu, proto není významné, zda advokátka měla být vyloučena, či nikoliv. I její případné vyloučení totiž dle Ústavního soudu nemění nic na tom, že bylo povinností Nejvyššího soudu dovolání považovat za podané prostřednictvím obhájce.

Ústavní soud uzavřel, že postupem spočívajícím ve vrácení dovolání bez věcného projednání porušil Nejvyšší soud právo stěžovatele na přístup k soudu. Protože stěžovatelem zvolenou právní zástupkyni odmítl považovat za jeho obhájkyni, aniž by došlo k jejímu vyloučení na základě zákonem předvídaného procesu, porušil rovněž právo stěžovatele na obhajobu a právo na právní pomoc.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Lucie Dolanská Bányaiová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 631/24

22. 5. 2024

Vyhověno

Šámal Pavel

Zamítnutí stížnosti odsouzeného ve výkonu trestu pro opožděnost bez ověření skutečného doručení napadeného rozhodnutí

Zamítne-li stížnostní soud stížnost odsouzeného nacházejícího se ve výkonu trestu proti usnesení o výkonu dříve uloženého trestu odnětí svobody jako opožděnou bez ověření, kdy přesně orgány rozhodnutí odsouzenému doručily do vlastních rukou, a zda odsouzený stížnost nepodal ve stížnostní lhůtě u ředitele či jiného zaměstnance nápravného zařízení, postupuje nejen v rozporu se zákonem, ale poruší tím i právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 22. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele P. D. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. února 2024 č. j. 10 To 271/2023-276 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud zrušil i související usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. února 2024 č. j. 10 Nt 501/2024-274.

Narativní část

Stěžovatel podal stížnost proti usnesení okresního soudu o výkonu trestu odnětí svobody. Tu spojil s žádostí o prominutí zmeškání lhůty. Krajský soud v pořadí prvním napadeným usnesením zamítl žádost stěžovatele o navrácení lhůty. Druhým napadeným usnesením stížnost stěžovatele proti usnesení okresního soudu zamítl. Zdůraznil, že podle doručky (mezinárodní dodejky) bylo dané usnesení stěžovateli doručeno do vlastních rukou dne 24. 10. 2023, proto třídní lhůta k podání stížnosti uplynula dne 27. 10. 2023. Stěžovatel podal stížnost dne 10. 11. 2023, tedy opožděně.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že v době doručování usnesení okresního soudu se nacházel ve věznici ve Švýcarsku. Posléze opravil, že jde o věznici v Rakousku. Po doručení usnesení kontaktoval svoji matku se žádostí o zajištění právní pomoci v České republice, ale než pošta došla do České republiky, lhůta pro podání stížnosti uplynula. Šlo podle něj o případ nutné obhajoby, neboť byl ve výkonu trestu. Soud mu proto měl ustanovit obhájce a usnesení doručit také jemu. Soudy mu svým postupem odhály možnost jednat před soudem a řádně se hájit.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nepřisvědčil stěžovateli, že šlo o případ nutné obhajoby podle § 36 trestního řádu, protože se v době rozhodování okresního soudu nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Rakousku.

Posouzením včasnosti podané stížnosti proti danému usnesení okresního soudu se Ústavní soud opakovaně ve své judikatuře zabýval. Okamžikem, od něhož lze počítat lhůtu pro podání instanční stížnosti v trestních věcech v případech rozhodování o závažných otázkách, jakými je osobní svoboda, je až doručení obsahu usnesení. Obviněnému se tím umožní vymezit proti důvodům rozhodnutí soudu obsaženým až v písemném vyhotovení usnesení.

Vzhledem k tomu, že okresní soud rozhodoval o osobní svobodě stěžovatele, který se nezúčastnil veřejného zasedání konaného dne 13. 7. 2023, odvíjí se počátek běhu lhůty pro podání stížnosti proti předmětnému usnesení až od doručení jeho obsahu. Z mezinárodní dodejky a oznámení České pošty Ústavní soud zjistil, že usnesení okresního soudu bylo stěžovateli doručeno zřejmě až dne 24. 10. 2023. Poslední den třídní lhůty k podání stížnosti by tak připadl na 27. 10. 2023.

Otázkou je, zda byl obsah předmětného usnesení stěžovateli skutečně doručen do vlastních rukou dne 24. 10. 2023, neboť podpis na mezinárodní dodejce neodpovídá podpisům stěžovatele na jiných listinách. Zásadním přitom bylo podání (dopis) stěžovatele ze dne 27. 10. 2023 (tj. poslední den lhůty pro podání stížnosti) adresovaný přímo soudkyni, k poštovní přepravě předaný dne 2. 11. 2023 a okresnímu soudu doručení dne 6. 11. 2023. Tím se krajský soud ve svých rozhodnutích vůbec nezabýval. Podání je třeba podle obsahu považovat za stížnost proti usnesení okresního soudu vyhlášeném při veřejném zasedání konaném dne 13. 7. 2023.

Podle § 60 odst. 4 písm. d) trestního řádu je lhůta k podání stížnosti zachována i tehdy, jestliže podání osoba ve lhůtě učiní u ředitele nápravného zařízení, kde se nachází ve vazbě nebo v trestu.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Podle Ústavního soudu bude třeba zjistit, zda mezinárodní dodejku ve věznici nepodepsal některý ze zaměstnanců a v případě, že ano, kdy předmětná zásilka obsahující usnesení okresního soudu ze dne 13. 7. 2023 předali stěžovateli. Případně, zda a kdy stěžovatel předal svůj dopis ze dne 27. 10. 2023 řediteli či zaměstnanci věznice k poštovní přepravě. Pokud se nepodaří tyto skutečnosti zjistit, bude nutné postupovat v souladu se zásadou v pochybnostech ve prospěch stěžovatele a považovat stížnost stěžovatele proti usnesení okresního soudu ze dne 13. 7. 2023 za podanou včas.

Pokud tedy krajský soud druhým napadeným usnesením bez dalšího zamítl stížnost stěžovatele proti usnesení okresního soudu jako opožděně podanou, postupoval v rozporu se zákonem, neboť podle dosavadních skutkových zjištění nelze vyloučit, že stěžovatel podal stížnost proti usnesení okresního soudu včas. V důsledku toho porušil právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a dané usnesení krajského soudu zrušil. Vzhledem k okolnostem a nutnosti dalšího dokazování Ústavní soud zrušil rovněž první napadené usnesení krajského soudu o zamítnutí žádosti odsouzeného o navrácení lhůty.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Pavel Šámal. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1578/23

14. 5. 2024

Vyhověno

Procesní - náhrada nákladů řízení - § 62

Baxa Josef

Spravedlivé rozhodnutí o výši výživného pro nezletilé dítě při použití § 916 občanského zákoníku

Obecné soudy musí v řízení o výživném pro nezletilé dítě zjistit celkové majetkové poměry povinného. K zajištění spravedlivého rozhodnutí o výši výživného mohou i při aplikaci § 916 občanského zákoníku přihlídnout také k jiným majetkovým poměrům rodiče.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky M. S. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 14. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 126 Co 1/2023-354 ze dne 22. 3. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Vedlejšímu účastníkovi nepřiznal náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Krajský soud rozhodl k odvolání vedlejšího účastníka, otce dětí, o výživném a dlužném výživném pro nezletilé děti. Výši výživného stanovil s ohledem na střídavou péči rodičů o nezletilé děti, na základě příjmu matky, fiktivního měsíčního příjmu otce dle § 916 občanského zákoníku a doporučené tabulky k určování výživného dětí zpracované Ministerstvem spravedlnosti.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že použití § 916 občanského zákoníku je pro otce výhodná a nezaručuje spravedlivé rozhodnutí o výši výživného, neboť otec dosahuje mnohem vyšších příjmů. Soud dle stěžovatelky dostatečně neodůvodnil, proč při rozhodování o výživném nezjišťoval skutečné příjmy otce a proč nevzal v úvahu rozsáhlý nemovitý majetek otce, jehož existence byla v řízení zjištěna.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že v řízení ve věcech výživy nezletilého dítěte se při dokazování uplatňuje tzv. vyšetřovací zásada. Soudy musí pro správné určení výživného pro nezletilé děti zjistit všechny relevantní skutečnosti, včetně celkové majetkové situace povinného i potenciálních příjmů, kterých by mohl dosahovat. V případě, že rodič neprokáže své příjmy, nebo je různým způsobem zamlčuje nebo snižuje, zakotvuje § 916 občanského zákoníku nevyvratitelnou právní domněnku o výši příjmů. Podle té platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu. Jelikož existuje riziko zneužití, musí soud v každém jednotlivém případě zvážit, zda shledá důvody

pro použití tohoto ustanovení v nejlepším zájmu nezletilého dítěte na základě konkrétních skutkových okolností, či nikoli.

V posuzované věci obecné soudy došly k závěru, že otcem doložené příjmy neodpovídají rozsahu jeho zjištěného majetku. Při zjišťování příjmů se spokojily s potvrzením zaměstnavatele (tj. společnosti, ve které má 100% podíl) o výši jeho příjmů, a tvrzením, že z druhé společnosti, v níž je společníkem, nemá žádný příjem. Skutečným příjmem otce z uvedených společností se nezabývaly, nezjišťovaly ani jeho potenciální příjem z nich.

Soudy se dále omezily na konstatování, že otec je vlastníkem různých nemovitostí a má vysokou životní úroveň (na které děti mají právo se podílet dle § 915 odst. 1 občanského zákoníku). V odůvodnění soudy neuvedly, jak tuto skutečnost promítly do výše výživného, ani se nezabývaly tím, zda je příjem z nájmu dvou nemovitostí adekvátní, nebo proč otec nevyužívá pozemek, který má také ve vlastnictví. Z rozhodnutí také není zřejmé, zda se soudy v řízení podrobně zabývaly celkovou životní úrovní otce a jak se promítla do posouzení jeho majetkových poměrů.

Dle Ústavního soudu je v zájmu řádného zjištění skutkového stavu nutné vést dokazování takovým způsobem, aby soudy prokázaly skutečný příjem povinného i příjem potenciální, z něhož lze spravedlivě požadovat placení výživného. Teprve v případě, že nebudou rozhodné skutečnosti pro určení výživného ani po provedeném dokazování zjištěny, je namístě použití nevyvratitelné právní domněnky upravené § 916 občanského zákoníku. Krajský soud tento postup nenaplnil. Použití § 916 občanského zákoníku navíc nezaručuje spravedlivé rozhodnutí o výši výživného pro nezletilé děti. I při aplikaci tohoto ustanovení proto lze přihlídnout také k jiným majetkovým poměrům otce a výživné stanovené doporučující tabulkou zpracovanou Ministerstvem spravedlnosti adekvátně upravit.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

S ohledem na uvedené Ústavní soud uzavřel, že krajský soud napadeným rozhodnutím porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, a rozhodnutí zrušil. Ústavní soud nepředjímá výsledek řízení před krajským soudem. Ten bude muset znovu rozhodnout i ve vztahu k vyživovací povinnosti matky.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Baxa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 1213/24

29. 5. 2024

Vyhověno

Šimíček Vojtěch

Odepření přístupu k soudu odmítnutím odvolání pro opožděnost

Nesprávné stanovení lhůty pro podání odvolání představuje porušení práva na přístup k soudu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. Š. zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 29. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Praze č. j. 100 Co 3/2024-210 ze dne 5. 2. 2024 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel podal odvolání proti rozsudku okresního soudu v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé. Krajský soud odvolání podle § 218a občanského soudního řádu odmítl jako opožděné. Odůvodnil, že lhůta pro podání odvolání začala plynout v pátek 3. 11. 2023 a uplynula 15. dnem lhůty pro podání odvolání, tedy pátkem 17. 11. 2023.

Stěžovatel však podal odvolání prostřednictvím svého právního zástupce datovou schránkou až v pondělí 20. 11. 2023. Stěžovatel namítal, že krajský soud měl odvolání věcně projednat, neboť je podal včas. Poslední den lhůty totiž připadl na státní svátek, nejbližší následující pracovní den tak bylo právě pondělí 20. 11. 2023. Dále poukázal na další problémy s dodržováním procesních lhůt týkajících se rozhodování o předběžném opatření.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud dospěl k závěru, že v posuzované věci došlo nesprávným určením lhůty k odepření práva stěžovatele na projednání jeho odvolání. Krajský soud v zaslaném vyjádření své pochybení uznal. Jelikož však v dané procesní situaci nebyl k dispozici jiný nadřízený orgán, který by toto pochybení mohl napravit, musel zasáhnout Ústavní soud.

Z vyžádaného spisu i shodných vyjádření účastníků řízení Ústavní soud zjistil, že rozsudek okresního soudu zástupci stěžovatele obdržel dne 2. 11. 2023. Patnáctidenní lhůta pro podání odvolání připadla na pátek 17. 11. 2023, tj. na státní svátek, což znamená, že posledním dnem pro podání odvolání byl následující pracovní den, tedy pondělí 20. 11. 2023. Právě tento den stěžovatel podal odvolání. S ohledem na tyto skutkové okolnosti Ústavní soud naznal, že jeho zásah je důvodný, neboť stěžovatel podal odvolání včas. Nesprávné

stanovení lhůty pro podání odvolání totiž dosahuje intenzity porušení práva jednotlivce na přístup k soudu, neboť tak dochází k odepření věcného přezkumu rozhodnutí nalézacího soudu.

Co se týče námitky stěžovatele ohledně nedodržení procesních lhůt týkajících se rozhodování o předběžném opatření, Ústavní soud uvedl, že tyto lhůty mají povahu lhůt pořádkových. Jejich nedodržení tak nevyvolává nezákonnost, a tím méně pak protiústavnost vydaného předběžného opatření. Stěžovatel proti nařízenému předběžnému opatření navíc formálně nebrojil.

Na základě výše uvedeného Ústavní soud uzavřel, že napadeným usnesením došlo k porušení práva stěžovatele na přístup k soudu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny, a toto rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Vojtěch Šimíček. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 3023/23

22. 5. 2024

Vyhověno

Procesní - náhrada nákladů řízení - § 62

Zemanová Daniela

Povinnost odvolacího soudu řádně odůvodnit své rozhodnutí a vypořádat se s námitkami

Paušální odkaz soudu vyššího stupně na odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí bez jakékoliv vlastní argumentace je v rozporu s právem účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele L. K. zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 22. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 37 Co 104/2023-621 ze dne 25. 8. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. První vedlejší účastníci nepřiznal náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Městský soud zamítl návrh stěžovatele, otce dětí, na výkon rozhodnutí ve věci úpravy péče o nezletilé. Krajský soud usnesení potvrdil s tím, že odvolání není důvodné, přičemž plně odkázal na odůvodnění usnesení městského soudu. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že usnesení krajského soudu je natolik obecné a kusé, že nemůže obstát. Přesto, že vznesl v odvolání řadu námitek – týkajících se např. procesního pochybení městského soudu (nenařízení jednání, neseznámení stěžovatele s matčinou argumentací, nezjišťování názoru nezletilých), či nepravdivosti matčiných tvrzení, která městský soud bez dalšího převzal – krajský soud se s nimi nevypořádal, a odůvodnění jeho rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné. Nadto v řízení soud stěžovateli uložil zaplatit první vedlejší účastnici, matce dětí, náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavně zaručenému právu na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny odpovídá povinnost soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit. Rozhodnutí, které bez dalšího pouze odkazuje na odůvodnění přezkoumávaného aktu, nemůže v ústavněprávní rovině obstát. Takové rozhodnutí neobstojí ani z pohledu podústavního práva, neboť § 157 občanského soudního řádu soudu mimo jiné ukládá, aby – alespoň stručně a jasně – vyložil, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce.

Byť se soudy vyšších stupňů mohou v odůvodnění svých rozhodnutí ztotožnit s tím, jak věc hodnotil soud nižšího stupně, jejich rozhodnutí se nesmí vyčerpat prostým konstatováním takového souhlasu. Je třeba, aby v odůvodnění svých rozhodnutí alespoň stručně

nastínily nosné úvahy, které je vedly k potvrzení přezkoumávaného rozhodnutí a které musejí zároveň odpovídajícím způsobem reflektovat argumenty předložené účastníky řízení. Odkázat na odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí je možné v případě, kdy se námitky uplatněné v opravném prostředku shodují s námitkami uplatněnými v původním podání. I takový odkaz je přípustný pouze v podrobnostech (např. poukazem na konkrétní body odůvodnění). Paušální odkaz na odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí jako celek bez jakékoliv vlastní argumentace přijmout nelze.

V posuzovaném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že paušální odkaz krajského soudu na odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí jako celek bez jakékoliv vlastní argumentace přijmout nelze. Krajský soud podložil svůj závěr o nedůvodnosti stěžovatelova odvolání pouze tím, že pokládá za správné skutkové i právní závěry městského soudu týkající se konkrétních případů, v nichž nedošlo k předání nezletilých stěžovateli do péče, i postup tohoto soudu, pokud šlo o posouzení návrhu na výkon rozhodnutí. Proto zcela odkázal na odůvodnění rozhodnutí městského soudu. Krajský soud nevysvětlil, z jakých konkrétních důvodů se ztotožnil se závěry městského soudu. Zejména však nijak nereagoval na obsáhlé odvolací námitky stěžovatele, které zpochybňovaly postup nalézacího soudu, kromě jediného konstatování, že se částí námitek nemohl zabývat. Tyto námitky logicky dříve uplatnit nemohl. Povinností krajského soudu proto bylo v odůvodnění svého rozhodnutí je adekvátním způsobem vypořádat.

S ohledem na zjištěný rozpor rozhodnutí krajského soudu s požadavky vyplývajícími z čl. 36 odst. 1 Listiny Ústavní soud napadené rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Daniela Zemanová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 3229/23

15. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Ronovská Kateřina

Svévolná interpretace § 138 odst. 1 občanského soudního řádu (osvobození právnické osoby od soudních poplatků)

Rozhodnutí soudů o osvobození od soudních poplatků podle § 138 odst. 1 občanského soudního řádu musí být učiněno na základě úplně zjištěného skutkového stavu, nesmí být libovolné a musí šetřit základní práva účastníků řízení. V opačném případě soudy poruší právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky obchodní společnosti OYSTER Invest a.s. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 15. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Městského soudu v Praze č. j. 36 Co 325/2023-30 ze dne 20. 11. 2023 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 č. j. 9 C 221/2023-21 ze dne 4. 9. 2023 a č. j. 9 C 221/2023-32 ze dne 1. 12. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. Návrh na zrušení § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Stěžovatelka se u obecných soudů domáhala zaplacení částky ve výši 298 200 000 Kč, představující náhradu újmy způsobené jednáním správkyně konkursní podstaty. Zároveň požádala o osvobození od soudních poplatků. Obvodní ani městský soud žádosti stěžovatelky nevyhověl.

Podstatou ústavní stížnosti je, zda napadená rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků v řádech milionů korun nezaložila porušení základních práv stěžovatelky, resp. zda se odůvodnění těchto rozhodnutí opírá o ústavně konformní výklad § 138 odst. 1 občanského soudního řádu a zda k němu došlo na základě řádně provedeného dokazování. Stěžovatelka dále namítala, že obvodní soud nebyl správně obsazen, neboť rozhodnutí ve věci osvobození od soudních poplatků vydal asistent soudce, ačkoliv je měl vydat předseda senátu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že otázka osvobození od soudních poplatků může nabýt ústavněprávní dimenzi v situaci, pokud jsou právní závěry obecných soudů v extrémním rozporu s provedenými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají. Takové

rozhodnutí soudu je založeno na prvcích libovůle a ve svém důsledku vede nebo může vést k odepření přístupu k soudní ochraně. Ústavní soud shledal, že právě k tomu došlo v posuzovaném případě.

Ze zákonné dikce § 138 odst. 1 občanského soudního řádu je zřejmé, že za určující kritérium, na základě kterého soud rozhoduje o návrhu účastníka řízení na osvobození od soudních poplatků, je považována objektivní neschopnost zaplatit soudní poplatek ve stanovené výši. Pokud zde objektivní neschopnost účastníka zaplatit soudní poplatek existuje, může soud dospět k závěru o nepřiznání osvobození od soudních poplatků pouze v případě, že jde o svévolné či zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Pro úplné osvobození od soudních poplatků pak přistupuje ještě nezbytnost splnění další kumulativní podmínky v podobě existence zvlášť závažných důvodů.

V posuzované věci dospěl obvodní soud k závěru, že stěžovatelka je nemajetná, nicméně uzavřel, že svou žádost dostatečně neosvědčila. Nebylo mu zřejmé, z jakých prostředků hradí advokátní služby a soudní poplatky v jiných řízeních. Z vyžádaného spisu vyplývá, že stěžovatelka obvodnímu soudu předložila všechny doklady, které po ní požadoval, a uvedla podstatné okolnosti, které se vztahovaly k historii obrany jejích práv k nemovitému majetku. Údaje týkající se způsobu placení advokátních služeb a soudních poplatků v jiných řízeních obvodní soud po stěžovateli nevyžadoval, a pokud byly pro jeho úvahu ohledně osvědčení žádosti podstatné, měl ji vyzvat, ať tyto skutečnosti doloží či je jinak vysvětlí. Jeho rozhodnutí je navíc vnitřně rozporné, neboť pokud dospěl k závěru o nemajetnosti stěžovatelky, není s tím v souladu jeho závěr, že svou žádost dostatečně neosvědčila.

Na základě uvedeného Ústavní soud shledal, že obvodní soud postavil své rozhodnutí na neúplně zjištěném skutkovém stavu a svévolné interpretaci § 138 odst. 1 občanského soudního řádu, jejímž důsledkem je situace

odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae), což představuje zásah do práva stěžovatelky na soudní ochranu zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny. Pochybení obvodního soudu nenapravit ani městský soud, který pominul zkoumání existence objektivní neschopnosti stěžovatelky zaplatit soudní poplatek a zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že stěžovatelka jako akciová společnost neprokázala, že se do tíživé finanční situace dostala v důsledku mimořádné události. Postupoval tak v rozporu s právem na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť taková interpretace by ve svém důsledku bez zákonného důvodu prakticky vylučovala podnikatele z možnosti úspěšně požádat o osvobození od soudních poplatků. Ústavní soud proto napadená rozhodnutí zrušil.

V souvislosti s rozhodováním o osvobození od soudních poplatků asistentem soudce Ústavní soud upozornil na nález sp. zn. Pl. ÚS 32/18 s tím, že oprávněním vyššího soudního úředníka se nevyčerpává funkce soudu při poskytování ochrany právům podle čl. 90 Ústavy, neboť účastník řízení má vždy možnost podat buď řádný opravný prostředek, nebo námitky podle § 9 odst. 2 zákona o vyšších soudních úřednících. O odvolání stěžovatelky přitom rozhodovali v senátu tři soudci, kteří usnesení vydané asistentem přezkoumali. Nemohlo tedy dojít k porušení práva stěžovatelky na zákonného soudce.

Soudkyní zpravodajkou ve věci byla Kateřina Ronovská. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 2608/23

7. 5. 2024

Vyhověno

Svatoň Jan

Rozhodování o nákladech řízení ve sporech o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu

V případě, že žalobce ve sporu o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu prokáže základ svého nároku, avšak přiměřené zadostiučinění mu posléze soud nepřizná v plné žalované výši, uplatní se při rozhodování o náhradě nákladů řízení § 142 odst. 3 občanského soudního řádu. Ten umožňuje přiznat i částečně úspěšnému žalobci náhradu nákladů řízení v plném rozsahu, pokud rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu. Pokud tak soud neučiní a aplikuje § 142 odst. 2 občanského soudního řádu, porušuje právo žalobce na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 7. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele Vladimíra Mandíka, výrok II rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 23. března 2023 č. j. 30 Co 28/2023-236 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Okresní soud zamítl žalobu o uložení povinnosti Ministerstvu dopravy zaplatit stěžovateli částku 50 050 Kč s příslušenstvím a uložil stěžovateli povinnost zaplatit ministerstvu náhradu nákladů řízení. Krajský soud jeho rozhodnutí ve výroku I změnil tak, že konstatoval porušení práva stěžovatele na projednání věci v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů v řízení o dopravním přestupku. V zamítavé části výroku I k zaplacení 50 050 Kč s příslušenstvím rozsudek okresního soudu potvrdil (výrok I). Žádnému účastníku nepřiznal náhradu nákladů před soudy obou stupňů (výrok II).

Podle krajského soudu byl stěžovatel úspěšný ohledně nemajetkové újmy, rozhodl však o jiné formě zadostiučinění. Přiznání nárokové částky nezáviselo pouze na úvaze soudu, s částí nároku totiž nemohl být stěžovatel z důvodu promlčení úspěšný. Podle soudu procesní úspěch stěžovatele převážil jeho procesní neúspěch jen nepatrně, právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů nepřiznal proto žádnému z účastníků řízení. Následné dovolání stěžovatele i ministerstva Nejvyšší soud odmítl. Stěžovatel ústavní stížností napadl nákladový výrok II krajského soudu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se k rozhodování ve věcech nákladů řízení staví zdrženlivě. Ačkoliv i rozhodnutí o nákladech řízení může mít citelný dopad do majetkové sféry účastníků řízení, takový spor většinou nedosahuje intenzity způsobilé porušením jejich základní práva a svobody.

Nicméně právo na přiznání přiměřené náhrady nákladů vzniklých úspěšné straně, je součástí práva na spravedlivý proces a souvisí s právem na právní pomoc. Zásah Ústavního soudu je namístě pouze tehdy, je-li rozhodovací proces stížen kvalifikovanými vadami.

Ústavní soud připomněl, že ve sporech o přiměřené zadostiučinění podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb. rozhodování o výši přiměřeného zadostiučinění, na rozdíl od posuzování existence újmy, obecně splňuje podmínky použití § 136 o. s. ř., a tedy představuje úvahu soudu ve smyslu tohoto ustanovení. Neexistuje totiž žádná exaktní metoda, jak stanovit výši přiměřeného zadostiučinění. Poměřovat úspěch a neúspěch ve věci však nelze jen tím, jak soudy o návrhu rozhodly, je třeba jej posuzovat v souvislostech. Rozhodování o nákladech řízení nesmí být jen mechanickým posuzováním výsledků sporu bez komplexního zhodnocení rozhodnutí v merituu věci.

Pokud obecný soud přizná žalobci nižší přiměřené zadostiučinění, než jakého se domáhal, případně zcela jiný druh zadostiučinění (např. konstatování porušení práva namísto náhrady škody v penězích), uplatní se při rozhodování o náhradě nákladů řízení § 142 odst. 3 o. s. ř. Ten v takovém případě, závisí-li rozhodnutí o výši plnění na úvaze soudu, umožňuje i částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu. Žalobce nemůže být při rozhodování o náhradě nákladů řízení trestán za ne zcela přiléhavý odhad výše či druhu budoucího přiznaného nároku.

V dané věci měly soudy při rozhodování o náhradě nákladů řízení uzavřít, že stěžovatel byl plně úspěšný při prokázání základu nároku a zčásti úspěšný při určení jeho výše, která ovšem závisela na úvaze soudu.

Pokud krajský soud rozhodl o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 2 o. s. ř., aniž se ústavně konformně a v souladu s dřívější rozhodovací praxí Ústavního

soudu vypořádal s nutností použití § 142 odst. 3 ve spojení s § 136 o. s. ř. (při určení konkrétního druhu a výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu úvahou soudu v režimu zákona č. 82/1998 Sb.), porušil právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Podle Ústavního soudu závěry přijaté krajským soudem mohou mít vliv i na jiná další řízení, ve kterých by napříště nemusely soudy dodržovat § 142 odst. 3 o. s. ř., a proto ústavněprávní hodnota sporu převáží nad kvantitativní stránkou věci. Ani v takto bagatelním sporu Ústavní soud nemohl přejít, že v případě naplnění podmínek pro postup podle § 142 odst. 3 o. s. ř. obecný soud tuto skutečnost v rozporu s čl. 95 odst. 1 Ústavy pominul.

Z výše uvedených důvodů proto Ústavní soud stížnosti vyhověl a napadený výrok II rozsudku krajského soudu zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jan Svatoň. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 623/23

14. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro nepřípustnost

Baxa Josef

Nesprávné odmítnutí kasační stížnosti pro nepřípustnost kvůli nevymezení kasačních důvodů

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti, jakkoliv stručně, polemizuje se závěry krajského soudu a Nejvyššího správního soudu i přesto odmítne kasační stížnost pro nepřípustnost kvůli opakování předchozích žalobních námitek, poruší právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 14. 5. 2024 zrušil IV. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelky obchodní společnosti THE TOWER COMMERCE s. r. o. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. ledna 2023 č. j. 2 Afs 199/2021-30 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny. Ve zbývajících částech odmítl ústavní stížnost pro nepřípustnost.

Narativní část

Finanční úřad zastavil řízení o žádosti stěžovatelky o prominutí penále, neboť žádost podala pozdě. Její odvolání odvolací finanční ředitelství (vedlejší účastník) zamítlo. Žalobu proti rozhodnutí vedlejšího účastníka městský soud rozsudkem zamítl. Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřípustnou, neboť stěžovatelka pouze zopakovala žalobní námítky. Ani část VII. kasační stížnosti, která se sice odlišovala od žaloby podané k městskému soudu, neobsahovala relevantní námítky. Stěžovatelka v ní vznesla argumenty uplatněné již před městským soudem, který se s nimi vypořádal, a nad rámec své žalobní argumentace nic nedodala.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti především namítala, že správní orgány ani městský soud na její argumentaci věcně nereagovaly, proto v kasační stížnosti zopakovala své žalobní námítky. Nejvyšší správní soud se zachoval formalisticky a odepřel jí spravedlnost. Skutečnost, že se v kasační stížnosti nesmí opakovat argumenty již obsažené v žalobě, a při jejich opakování je nutné je jazykově přeformulovat, nemá zákonný podklad.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Z pohledu práva na soudní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny není v rozporu s právem na přístup k soudu, pokud zákonná úprava stanoví podmínky řízení, které musí být splněny pro to, aby se soud zabýval podaným návrhem věcně, a trvá-li soud důsledně na jejich dodržování. Tyto procesní podmínky řízení jsou důležité z hlediska předvídatelnosti rozhodování soudů.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu kasační stížnost, která beze změny opakuje žalobní tvrzení a nijak nereaguje na argumentaci krajského soudu, neobsahuje důvody podle § 103 s. ř. s., proto ji jako nepřípustnou odmítne (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Pokud tedy stěžovatel v kasační stížnosti jen reprodukuje žalobní tvrzení a nijak se nevymezí proti rozsudku krajského soudu, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřípustnou. Takový postup Ústavní soud již dříve shledal ústavně konformním.

V posuzované věci při porovnání správní žaloby a kasační stížnosti nebylo pochyb, že část kasační stížnosti je shodná s částmi V. a VI. správní žaloby. Jak ale uvedl i Nejvyšší správní soud v napadeném usnesení, v doplněné části VII. stěžovatelka, jakkoli stručně, polemizovala se závěry městského soudu a zpochybňovala je. Nejednalo se o pouhé zkopírování textu žaloby, s tím, že stěžovatelka neuplatnila žádné kasační důvody ve smyslu § 103 s. ř. s.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 123/2016-40 ze dne 14. 6. 2017 stěžovatelům nic nebrání zopakovat žalobní argumentaci v případech, kdy ji krajský soud dostatečně nevypořádal, směřuje-li taková argumentace k existenci kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí či jiné vadě řízení před krajským soudem.

Tomu, že odmítnutí kasační stížnosti pro nepřípustnost nepředstavovalo řádný postup, přisvědčil navíc sám Nejvyšší správní soud, který sice kasační stížnost odmítl jako nepřípustnou, ale v bodech 12 až 14 reagoval na kasační námítky stěžovatelky. Nejvyšší správní soud zastává stanovisko (nepřípustnost kasační stížnosti pro nevymezení kasačních důvodů), které zároveň vyvrací (reakce na kasační námítky). Napadené usnesení tak bylo vnitřně rozporné.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Podle Ústavního soudu stěžovatelka dodržela stanovený postup k ochraně svých práv před Nejvyšším správním soudem. Ten přesto odmítl o jejích právech rozhodnout a kasační stížnost odmítl pro nepřípustnost, čímž porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu, resp. na přístup k soudu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny. Jelikož se stěžovatelka domáhala prostředky správního soudnictví ochrany před akty veřejné správy, napadené usnesení porušilo též čl. 36 odst. 2 Listiny.

Z výše uvedených důvodů Ústavní soud usnesení Nejvyššího správního soudu zrušil. Samotné námitky stěžovatelky ohledně (ne)prominutí daňového penále neposuzoval. Na argumentaci stěžovatelky musí v první řadě reagovat Nejvyšší správní soud meritorním rozhodnutím. Ústavní stížnost proti rozsudku městského soudu Ústavní soud odmítl pro nepřípustnost.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Josef Baxa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 3094/23

7. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Odmítnuto pro nepřípustnost

Šimíček Vojtěch

Povinnost soudu vyzvat v řízení o vydání náhradního pozemku podle zákona o půdě žalobce k označení jiného vhodného pozemku

Nevyzve-li obecný soud v řízení o vydání náhradního pozemku podle zákona o půdě neúspěšného žadatele k označení jiných vhodných pozemků, způsobilých uspokojit jím uplatněný nárok, poruší právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelek Olgy Klímové a MUDr. Ireny Kubatkové zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 7. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy v rozhodnutí blíže vymezeném rozsahu usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 2357/2023-526 ze dne 27. 4. 2023 a výroky III a V rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci č. j. 35 Co 322/2022-470 ze dne 27. 4. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl pro zjevnou neoprávněnost navrhovatele a nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatelky se jako osoby oprávněné dle § 4 zákona o půdě domáhaly nahrazení projevu vůle České republiky – Státního pozemkového úřadu uzavřít s každou z nich smlouvu o bezúplatném převodu konkrétních pozemků. Tímto způsobem usilovaly o vydání náhradních pozemků (první stěžovatelka žádala tři pozemky, druhá jeden) za pozemky odňaté, jejichž naturální restituci brání zákonem stanovené překážky. Okresní soud stěžovatelkám vyhověl.

Krajský soud rozhodnutí potvrdil pouze ohledně jednoho z pozemků požadovaných první stěžovatelkou. Ve zbytku žaloby zamítl s tím, že vymezené pozemky nejsou k převodu na stěžovatelky vhodné. Dovolání stěžovatelek Nejvyšší soud odmítl z části jako nepřípustné a zčásti jako vadné. V ústavní stížnosti stěžovatelky tvrdily, že v dovolání jednoznačně namítaly, že před zamítnutím žaloby neměly v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1152/20 možnost domáhat se jiných náhradních pozemků k uspokojení restitučních nároků. Rozhodnutí odvolacího soudu z uvedeného důvodu spočívalo na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 občanského soudního řádu), Nejvyšší soud jej proto měl meritorně přezkoumat.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Rozhodnutí Ústavního soudu představují závazná interpretační vodítka pro rozhodování ve skutkové

a právně obdobných věcech, od nichž je možné se odklonit pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1152/20 Ústavní soud dovodil, že v řízení o vydání náhradního pozemku podle zákona o půdě dojde k porušení práva na soudní ochranu, nevyzve-li obecný soud neúspěšného žadatele k označení jiných vhodných pozemků způsobilých uspokojit jím uplatněný nárok. Nepostupoval-li krajský soud popsáním způsobem a jeho postup později aproboval Nejvyšší soud, aniž by svůj postup uspokojivě odůvodnil, dopustil se libovůle a porušil právo stěžovatelek na soudní ochranu.

Ústavní soud nepřisvědčil argumentaci, že bylo na stěžovatelkách, aby byly v řízení aktivní, neboť již v jeho průběhu bylo údajně zřejmé, že nebudou úspěšné. Z judikatury totiž vyplývá, že je to právě soud, komu náleží povinnost zjistit, zda žalobci souhlasí s uspokojením jejich nároků jinými pozemky, neboť je nezbytná k naplnění účelu tohoto typu řízení a k ochraně žalobců. Odpovědnost soudu za vedení řízení nelze přenášet na účastníky. Za daného stavu, kdy byly stěžovatelky se svými nároky u okresního soudu úspěšné, i s přihlédnutím k okolnostem, za jakých byly nárokovány pozemky převedeny, nebylo jisté, že v řízení nebudou úspěšné. Ani odvolací soud při jednání takový náhled na věc neavizoval.

Namísto toho, aby Státní pozemkový úřad vůči stěžovatelkám usiloval o zmírnění důsledků vlastních pochybení, zmařil úsilí stěžovatelek převodem nárokováných pozemků na jiný subjekt. Za těchto okolností není namístě, aby Státní pozemkový úřad stěžovatelkám vytýkal neaktivitu, procesní nečinnost, neodpovědné chování či opomenutí ucházet se o dotčené pozemky prostřednictvím veřejné nabídky, i s ohledem na desítky řízení, které jsou stěžovatelky dlouhodobě nuceny vést, aby napravily pochybení státu. Nelze akceptovat postup soudu, jehož následkem stěžovatelky nemají možnost uspokojit své nároky jiným způsobem a mít tak v řízení úspěch. V opačném případě

by totiž musely, hodlají-li dosáhnout uspokojení svého nároku prostřednictvím jiného pozemku, podat novou žalobu, kde bude třeba znovu prokázat, že jsou oprávněnými osobami, že je Státní pozemkový úřad liknavý a znovu by musely absolvovat řízení od začátku. Je proto třeba upřednostnit řešení, při kterém by mohly stěžovatelky ochrany svého práva dosáhnout již v původním řízení, souhlasily-li by s převodem jiných pozemků.

Přestože průběh řízení před obecnými soudy významně ovlivnilo nestandardní jednání vedlejších účastníků, z odůvodnění krajského soudu nevyplývá, že by je vzal do úvahy. Zásady vztahující se k čl. 36 odst. 1 Listiny přitom vyžadují, aby výrok o náhradě nákladů řízení byl v souladu s průběhem řízení, a tedy i s úkony účastníků. Úvaha soudu při tomto rozhodování musí být věrohodná, logická, s přihlédnutím ke všem okolnostem věci včetně morálních důvodů. V posuzované věci Ústavní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí týkající se nákladů řízení je v uvedeném smyslu nepřezkoumatelné a vykazuje prvky svévole.

S ohledem na uvedené Ústavní soud napadená rozhodnutí pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny částečně zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Vojtěch Šimíček. Odlišné stanovisko uplatnil soudce Josef Fiala.

III. ÚS 3082/23

28. 5. 2024

Vyhověno

Šimíček Vojtěch

Interpretace správních soudů týkající se nároku na úrok z úroku z neoprávněného jednání správce daně

Pokud správní soudy nepřiznají stěžovatelům v rozporu s dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu nárok na úrok z úroku z neoprávněného jednání správce daně, poruší základní právo stěžovatele vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky QANTO, s. r. o., zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 28. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 307/2022-43 ze dne 19. 10. 2023 a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích č. j. 52 Af 14/2022-53 ze dne 14. 12. 2022 pro porušení čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Finanční orgány stěžovatelce vrátily nadměrný odpočet DPH. Správce daně následně přiznal stěžovatelce úrok z vratitelného přeplatku, o jehož výši stěžovatelka vedla s finančními orgány také soudní spory. Z důvodu prodlení správce daně s vyplacením prvního úroku požádala stěžovatelka o zaplacení úroku z úroku z vratitelného přeplatku za období od 29. 3. 2013 do 31. 5. 2019. Správce daně stěžovatelce s odkazem na princip zákazu úročení úroků nevyhověl. Odvolací správní orgán jeho rozhodnutí potvrdil. Po zásahu krajského soudu, který vyhověl správní žalobě stěžovatelky, nově rozhodl tak, že stěžovatelce přiznal úrok z úroku počínaje dnem 1. 1. 2014, tj. nabytím účinnosti nového občanského zákoníku.

Správní soudy s touto interpretací souhlasily. Dle krajského soudu nelze princip brání úroku z úroku (princip zákazu anatocismu) vykládat či měnit izolovaně pro daňový řád, nýbrž v rámci celého právního řádu. Nejvyšší správní soud připomenul, že dle jeho nejnovější judikatury má úrok z úroku podle § 254 daňového řádu oporu v analogii iuris s novým občanským zákoníkem (konkrétně s druhou větou jeho § 1806), a to od nabytí jeho účinnosti. Teprve k tomuto datu se skutkový děj, tj. prodlení správce daně s uhrazením prvního úroku, stal právní skutečností, s níž objektivní právo spojuje vznik práva na úrok z úroku. Ústavní stížností stěžovatelka proti výkladu správních soudů brojila s tím, že správce daně měl stěžovatelce nahradit „cenu peněz“ již ode dne 29. 3. 2013. Správní soudy tak nepřipustně zasáhly do její majetkové sféry.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Podstata posuzované věci vychází z výkladu § 254 daňového řádu ve znění účinném do 31. 12. 2020, který upravuje úrok z neoprávněného jednání správce daně. Stěžovatelka v průběhu daňového i soudního řízení opakovaně argumentovala závěry Nejvyššího správního soudu přijatými v obdobné věci, kde se řešila otázka, zda je v daňovém řízení obecně přípustné, aby daňovému subjektu náležela částka, která je ve svém důsledku úrokem z úroku. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že § 254 daňového řádu zakládá nárok na úrok z prodlení, nastane-li prodlení u správce daně. Pokud prodlévá správce daně se zaplacením prvního úroku neoprávněně, musí mít daňový subjekt nárok na (druhý) úrok, jenž je do určité míry paušalizovanou náhradou škody, kterou kvůli prodlení ze strany správce daně utrpěl. První úrok je možno chápat jako novou jistinu daňového přeplatku sui generis. Správní soudy uvedené názory opomenuly a odkázaly až na judikaturu pozdější, z níž citují pouze dílčí argumentaci.

Ústavní soud s interpretací judikatury Nejvyššího správního soudu provedenou v posuzovaném případě nesouhlasil. Zejména s konstatováním, že přiznání úroku z úroků dle § 254 daňového řádu má oporu v analogii iuris s občanským zákoníkem. Dle Ústavního soudu Nejvyšší správní soud ve své předchozí judikatuře jednoznačně uvedl, že nárok na úrok z nepřipsaného úroku se odvíjí od samotného § 254 daňového řádu. Proto Nejvyšší správní soud nevázal své závěry na účinnost nové právní úpravy soukromého práva, neboť se dle jeho názoru o anatocismus vůbec nejednalo, případně jeho zákaz prolomil právě § 254 daňového řádu.

Nejvyšší správní soud sice nerozporoval, že stěžovatelce vznikl nárok na kompenzaci vzniklé majetkové újmy v plné výši, tedy i za období před 1. 1. 2014. Podle něj však měla k uplatnění tohoto nároku využít jiných prostředků, konkrétně zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu. Z jeho vlastní judikatury však vyplývá, že pokud by se stěžovatelka musela domáhat náhrady újmy výlučně tímto způsobem, Nejvyšší správní soud by popřel

smysl § 254 daňového řádu, jímž je „předcházet komplikovaným řízením o náhradu škody, a to tak, že způsobenou majetkovou újmu by daňovému subjektu měla „pokrýt“ právě výše daného úroku“. Pokud se Nejvyšší správní soud od uvedených závěrů hodlal odchýlit, pak měl předložit věc rozšířenému senátu, což neučinil.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší správní soud se v posuzované věci dostatečně nevypořádal s řadou podstatných námitek, které stěžovatelka uplatnila, a přisvědčil jí, že s ohledem na právní názory obsažené v prejudikatuře Nejvyššího správního soudu jí uplatněný nárok skutečně existoval již před účinností nového občanského zákoníku. V důsledku porušení základního práva stěžovatelky vlastnit majetek a práva na soudní ochranu proto napadená rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Vojtěch Šimíček. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 3192/23

22. 5. 2024

Vyhověno

Svatoň Jan

Nesprávné použití tarifní hodnoty pro výpočet odměny ustanoveného advokáta ve věci nemajetkové újmy na osobnostních právech

Pokud je předmětem řízení plnění ocenitelné penězi, je třeba zásadně při určení výše náhrady nákladů řízení postupovat primárně podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Nelze proto vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 advokátního tarifu. Opačný postup může znamenat porušení základního práva na soudní ochranu a zásah do legitimního očekávání vlastnického práva.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 22. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele Mgr. Václava Píchy, advokáta, usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25. srpna 2023 č. j. 13 Co 249/2023-180 a usnesení Okresního soudu v Sokolově ze dne 16. května 2023 č. j. 7 C 421/2020-163, protože porušily právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s ochranou jeho legitimního očekávání vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Žalobce se v řízení domáhal po vedlejším účastníkovi, advokátovi, který jej zastupoval v trestním řízení, zaplacení částky 48 000 000 Kč jako nemajetkové újmy, která mu měla vzniknout v důsledku nepodání dovolání vedlejším účastníkem. Okresní soud v Jičíně ustanovil žalobci zástupce z řad advokátů – stěžovatele.

Okresní soud v Sokolově napadeným usnesením přiznal stěžovateli za zastupování žalobce v řízení odměnu v částce 39 884,61 Kč dle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, a stanovil tarifní hodnotu sporu na částku 50 000 Kč (zadostiučinění za imateriální újmu způsobenou pochybením vedlejšího účastníka při výkonu advokacie), přičemž podle § 7 bodu 1 advokátního tarifu činí sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby z této tarifní hodnoty 3 100 Kč. Krajský soud změnil rozhodnutí okresního soudu tak, že stěžovateli přiznal odměnu ve výši 40 184,61 Kč. I krajský soud vyšel ze stejné tarifní hodnoty. Nadto aplikoval § 12a advokátního tarifu, ale současně přiznal stěžovateli další úkony právní služby.

Stěžovatel v ústavní stížnosti především namítal nesprávně stanovenou odměnu za provedené úkony právní služby. Jeho odměna se měla počítat z mimosmluvní odměny z tarifní hodnoty 48 000 000 Kč, což odpovídá částce 63 500 Kč za jeden úkon právní služby.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud v nedávném nálezu sp. zn. IV. ÚS 1788/23 shrnul a vyložil svou dosavadní rozhodovací praxi. Podle ní je nutno právní závěry obsažené v nálezech sp. zn. I. ÚS 3281/22 a sp. zn. III. ÚS 2040/22 vykládat tak, že rozhodující není, zda již na začátku řízení je známa hodnota věci nebo práva; je to naopak soud, kdo musí vyvinout aktivitu k tomu, aby mohl o náhradě nákladů řízení rozhodnout na základě hodnoty sporu. Pokud je předmětem řízení plnění ocenitelné penězi, je třeba při určení výše náhrady nákladů řízení postupovat primárně podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Nelze proto vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 advokátního tarifu.

Jinak řečeno, ustanovení § 9 odst. 4 advokátního tarifu nelze číst izolovaně, nýbrž v kontextu jeho prvního odstavce. Částka 50 000 Kč se nepovažuje za tarifní hodnotu ve věcech osobnostních práv nebo náhrady nemajetkové újmy paušálně ve všech případech, nýbrž pouze pokud nelze hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích nebo ji lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi. Automatická aplikace náhradní tarifní hodnoty podle § 9 advokátního tarifu v případě, že se rozhoduje o náhradě za nemateriální újmu na osobnostních právech, nemůže obstát.

V dané věci byla od samého počátku hodnota sporu dána částkou 48 000 000 Kč a v průběhu řízení před obecnými soudy se nikterak nezměnila. Pokud obecné soudy odměnu stěžovatele chybně vypočetly podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu z tarifní hodnoty 50 000 Kč, je nutno takový postup hodnotit jako neústavní. Porušily tak právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s ochranou jeho legitimního očekávání vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Obecné soudy při určení náhrady nákladů řízení chybně vycházely z náhradní tarifní hodnoty ve smyslu § 9 odst. 4 advokátního tarifu namísto § 8 odst. 1 advokátního tarifu, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny podmínky.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Takový postup neodpovídal náleзовé judikatuře Ústavního soudu, přičemž tento odklon soudy ani nijak nevysvětlily.

Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jan Svatoň. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 277/24

7. 5. 2024

Vyhověno

Šimíček Vojtěch

Překvapivé rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení; nepoužití § 8 odst. 1 advokátního tarifu

Aplikuje-li soud při určení tarifní hodnoty § 9 odst. 1 advokátního tarifu, aniž by pro to byly splněny zákonné předpoklady, poruší ústavně zaručené právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Neupozorní-li odvolací soud na možnou změnu právního názoru ohledně otázky náhrady nákladů řízení oproti soudu nalézacímu, a nevytvoří tak procesní prostor se k dané otázce vyjádřit, poruší ústavně zaručené právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo vyjádřit se ke všem prováděným důkazům dle čl. 38 odst. 2 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh obchodní korporace MR IMPEX s. r. o. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 7. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výroky II. a III. usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 18 Co 231/2023-236 ze dne 8. 11. 2023 ve znění opravného usnesení č. j. 18 Co 231/2023-240 ze dne 16. 11. 2023 pro porušení čl. 11 odst. 1, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

Narativní část

Okresní soud vyhověl žalobě stěžovatelky na vyklizení a žalovaným uložil stěžovatelce zaplatit náhradu nákladů řízení ve výši 103 494 Kč. Při stanovení tarifní hodnoty vycházel z ustanovení § 8 odst. 1 advokátního tarifu a z kupní ceny nemovitostí, která při jejich prodeji v rámci předcházejících insolvenčních řízení činila 2 000 000 Kč. Na základě odvolání žalovaných krajský soud rozhodl tak, že ve věci samé rozsudek potvrdil, výrok II však změnil tak, že žalovaným uložil povinnost nahradit stěžovatelce náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 17 892 Kč.

Zároveň rozhodl, že žalovaní jsou povinni nahradit stěžovatelce náklady odvolacího řízení ve výši 4 572 Kč. Při stanovení výše odměny za jeden úkon právní služby vycházel z § 9 odst. 1 advokátního tarifu, neboť podle jeho názoru by bylo hodnotu nemovitostí možno zjistit jen s nepoměrnými obtížemi. Pokud okresní soud vycházel ze zprávy insolvenčního správce o průběhu prodeje nemovitostí, jedná se informaci starou šest let. V současné době může být cena nemovitostí diametrálně odlišná. V ústavní stížnosti stěžovatel označil postup odvolacího soudu za libovolný, nedostatečně odůvodněný a vykračující z pravidel upravujících náhrady nákladů řízení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud shledal, že posuzovaná věc je ve všech podstatných rysech srovnatelná s věcí, kterou řešil v nálezu sp. zn. I. ÚS 1750/23. Odvolací soud dle

Ústavního soudu porušil základní práva stěžovatelky tím, že vyšel z tarifní hodnoty 10 000 Kč podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu, neboť hodnotu věci šlo údajně určit pouze s nepoměrnými obtížemi. I v této věci přitom existovala kupní smlouva, dle níž bylo možné hodnotu věci určit. S ohledem na podobnost obou případů Ústavní soud nosné důvody nálezu aplikoval i na věc stěžovatelky.

Okresní soud stanovil hodnotu věci jako kupní cenu nemovitostí, za kterou je stěžovatelka nabyta zhruba čtyři a půl roku před zahájením řízení. Zprávu insolvenčního správce o průběhu prodeje nemovitostí stěžovatelka okresnímu soudu zaslala jako přílohu k vyčíslení nákladů řízení. Odvolací soud přitom – aniž by stěžovatelce vytvořil procesní prostor bránit se proti jeho závěrům – konstatoval, že v dané věci šlo hodnotu věci určit pouze s nepoměrnými obtížemi, a proto bylo nutno vyjít z tarifní hodnoty 10 000 Kč podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu.

Ze systematiky advokátního tarifu i dikce jeho jednotlivých ustanovení však vyplývá, že § 9 odst. 1 je „zbytkové“ ustanovení, které se pro výpočet odměny použije v ostatních případech, kdy předmět právní pomoci není možno podřadit pod jiné ustanovení tohoto předpisu. Je-li předmětem řízení věc penězi ocenitelná, je třeba pro výpočet odměny použít primárně § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Pokud odvolací soud nepovažoval kupní cenu za dostatečně věrohodný údaj o hodnotě věci, nic mu nebránilo svou odůvodněnou úvahou nebo dalším dokazováním tuto částku dále korigovat.

Ústavní soud uzavřel, že odvolací soud porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu a její právo na ochranu vlastnictví, pokud nestanovil hodnotu předmětu sporu podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Porušil také právo stěžovatelky na soudní ochranu ve spojení s jejím právem vyjádřit se ke všem prováděným důkazům. Neposkytl jí totiž procesní prostor k vyjádření a případnému doplnění svých tvrzení ani důkazních návrhů, přestože na rozdíl od nalézacího soudu dospěl k závěru, že kupní cena

nereflektuje hodnotu věci. Jeho rozhodnutí je překvapivé a vydané v rozporu s pravidly spravedlivého procesu dle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny. Rozsudek krajského soudu proto Ústavní soud v rozsahu výroků II. a III. zrušil. Bude-li mít odvolací soud na rozdíl od nalézacího soudu za to, že kupní cena neodpovídá hodnotě věci pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení, tak (a) zkoriguje hodnotu věci, určenou nalézacím soudem, vlastní odůvodněnou úvahou nebo doplněním dokazování; a (b) vytvoří procesní prostor, aby se mohli účastníci řízení vyjádřit a aby mohli označit důkazy k prokázání svých tvrzení.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Vojtěch Šimíček. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Právní stát

Právo EU nevyžaduje, aby profesní sdružení soudců mělo právo napadnout rozhodnutí týkající se jmenování státních zástupců

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-53/23, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (Sdružení soudců), ze dne 8. května 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žádost o rozhodnutí předběžné otázky podané na základě článku 267 SFEU rozhodnutím odvolacího soudu v Pitești, Rumunsko.

Řízení o předběžné otázce – Právní stát – Nezávislost soudnictví – Článek 19 odst. 1 SEU – Mechanismus pro spolupráci a ověřování – Referenční cíle přijaté Rumunskem – Boj proti korupci – Vyšetřování trestných činů spáchaných v rámci soudnictví – Žaloba proti jmenování státních zástupců příslušných k vedení těchto vyšetřování – Aktivní legitimace profesních sdružení soudců a státních zástupců

Transparentnost

Evropský parlament musí v zájmu veřejné kontroly umožnit přístup k informacím týkajícím se poslance Evropského parlamentu odsouzeného soudem

Rozsudek Tribunálu ve věci T-375/22, Izuzquiza a další proti Parlamentu, ze dne 8. května 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žaloba podaná na základě článku 263 SFEU na zrušení rozhodnutí Evropského parlamentu č. A(2021) 10718C ze dne 8. dubna 2022, kterým byl žalobcům odepřen přístup k dokumentům Parlamentu obsahujícím informace o příspěvcích získaných Ioannisem Lagosem a jeho parlamentními asistenty.

Přístup k dokumentům – Ochrana osobních údajů – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkající se příspěvků a výdajů proplacených poslanci Parlamentu, jakož i platů a příspěvků jeho parlamentních asistentů – Odepření přístupu – Výjimka týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce – Článek 4 odst. 1 písm. b) a odst. 6 nařízení (ES) č. 1049/2001 – Ochrana oprávněných zájmů subjektu údajů – Potřeba předání osobních údajů pro konkrétní účel ve veřejném zájmu – Článek 9 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725

Mezinárodní ochrana

Postavení uprchlic může být přiznáno ženám, které se ztotožňují se základní hodnotou rovnosti žen a mužů

Rozsudek ve věci C-646/21, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, ze dne 11. června 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná okresním soudem v Haagu, zasedajícím v 's-Hertogenbosch, Nizozemsku.

Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná azylová politika – Směrnice 2011/95/EU – Podmínky pro přiznání postavení uprchlíka – Článek 2 písm. d) a e) – Důvody pronásledování – Článek 10 odst. 1 písm. d) a odst. 2 – „Příslušnost k určité společenské vrstvě [sociální skupině]“ – Článek 4 – Individuální posuzování skutečností a okolností – Směrnice 2013/32/EU – Článek 10 odst. 3 – Požadavky na posuzování žádostí o mezinárodní ochranu – Článek 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Nejlepší zájem dítěte – Určení – Nezletilé státní příslušnice třetí země, které se z důvodu svého pobytu v členském státě ztotožňují se základní hodnotou rovnosti žen a mužů

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Azylová politika

Maďarsku se ukládá povinnost zaplatit paušální částku 200 milionů eur a penále 1 milion eur za každý den prodlení za nesplnění povinností vyplývajících z rozsudku Soudního dvora

Rozsudek ve věci C-123/22, Komise proti Maďarsku (Přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu II), ze dne 13. června 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žaloba pro nesplnění povinnosti podle čl. 260 odst. 2 SFEU.

Nesplnění povinnosti státem – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Směrnice 2008/115/ES, 2013/32/EU a 2013/33/EU – Řízení o přiznávání mezinárodní ochrany – Účinný přístup – Řízení na hranicích – Procesní záruky – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Opravné prostředky proti správním rozhodnutím o zamítnutí žádostí o mezinárodní ochranu – Právo setrvat na území – Rozsudek Soudního dvora, kterým se určuje nesplnění povinností – Nesplnění povinností vyplývajících z tohoto rozsudku – Článek 260 odst. 2 SFEU – Peněžité sankce – Přiměřenost a odrazující charakter – Paušální částka – Penále

Postavení uprchlíka

Členský stát není povinen automaticky uznávat postavení uprchlíka přiznané jiným členským státem

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-753/22, Bundesrepublik Deutschland (účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka), ze dne 18. června 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo).

Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Nemožnost orgánů členského státu odmítnout žádost o azyl jako nepřipustnou na základě předchozího přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Riziko, že osoba bude podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení v tomto jiném členském státě – Posouzení této žádosti o azyl těmito orgány navzdory přiznání postavení uprchlíka v uvedeném jiném členském státě – Směrnice 2011/95/EU – Článek 4 – Individuální posouzení

Přiznání postavení uprchlíka v členském státě brání vydání dotyčné osoby do země jejího původu

Rozsudek ve věci C-352/22, Generalstaatsanwaltschaft Hamm (žádost o vydání uprchlíka do Turecka), ze dne 18. června 2024

Rozsudek v českém jazyce; Tisková zpráva

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberlandesgericht Hamm (Vyšší zemský soud, Hamm, Německo).

Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Směrnice 2011/95/EU – Článek 21 odst. 1 – Směrnice 2013/32/EU – Článek 9 odst. 2 a 3 – Pravomocné přiznání postavení uprchlíka členským státem – Uprchlík, který po přiznání tohoto postavení pobývá v jiném členském státě – Žádost o vydání zaslaná třetím státem původu tohoto uprchlíka členskému státu bydliště – Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka v rámci dotyčného vydávacího řízení – Článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Ochrana uvedeného uprchlíka před požadovaným vydáním

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Vyslaní ukrajinští pracovníci

Členský stát, kde pracovníci činnost provádí, může uložit povinnost získat povolení k pobytu

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-540/22, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (vysílání pracovníků ze třetích zemí), ze dne 20. června 2024

Rozsudek v českém jazyce: Tisková zpráva

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná okresním soudem v Haagu zasedajícím v Middelbourgu, Nizozemsko.

Řízení o předběžné otázce – Volný pohyb služeb – Články 56 a 57 SFEU – Vyslání státních příslušníků třetích zemí podnikem z jednoho členského státu za účelem výkonu práce v jiném členském státě – Doba přesahující 90 dnů během období 180 dnů – Povinnost vyslaných pracovníků, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, být držiteli povolení k pobytu v hostitelském členském státě v případě poskytování služeb delšího tří měsíců – Omezení doby platnosti vydaných povolení k pobytu – Výše poplatků za žádost o povolení k pobytu – Omezení volného pohybu služeb – Naléhavé důvody obecného zájmu – Přiměřenost

European Constitutional Law Review

2023/4

Wójcik, Anna

Rhein-Fischer, Paula

Introduction to the Special Section „Memory Laws and the Rule of Law“ (str. 591-601)

Úvod ke zvláštnímu vydání „Zákony kolektivní paměti a právní stát“
(právní stát; demokratický právní stát; demokracie; kolektivní paměť)

Halmai, Gábor

Rule of Law Backsliding and Memory Politics in Hungary (str. 602-622)

Ústup od právního státu a politická paměť v Maďarsku
(právní stát; demokratický právní stát; demokracie; kolektivní paměť, tranziční spravedlnost; přechodné soudnictví; postkomunistické země; konstitucionalismus; autoritativní systémy; Maďarsko)

Bodnar, Adam

Gliszczyńska-Grabias, Aleksandra

Strategic Lawsuits against Public Participation (SLAPPs), the Governance of Historical Memory in the Rule of Law Crisis, and the EU Anti-SLAPP Directive (str. 642-663)

Strategické žaloby proti účasti veřejnosti (SLAPPs), správa historické paměti v krizi právního státu a směrnice EU proti SLAPPs
(Politizace ústavního přezkumu paměťových zákonů právní stát; demokratický právní stát; demokracie; kolektivní paměť; svoboda projevu; akademická svoboda; participace; participace na řízení společnosti; právo evropské unie; listina základních práv EU; Polsko; polské ústavní právo; judicializace politiky)

Rhein-Fischer, Paula

Wójcik, Anna

The Politicisation of Constitutional Review of Memory Laws (str. 664-689)

Politizace ústavního přezkumu zákonů kolektivní paměti
(ústavní přezkum; ústavní soudnictví; Polsko; ústavní soud – Polsko; ústavní soud – Německo; Německo; judicializace politiky; demokratický deficit; soudní aktivismus; kolektivní paměť; nezávislost soudů)

Österreichische Jurist:innenzeitung

7/2024

Scholz, Sebastian

DSGVO und Untersuchungsausschüsse (str. 400-406)

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a vyšetřovací výbory
(ochrana dat; ochrana osobních údajů; judikatura SDEU; předběžná otázka; nařízení EU; parlamentní kontrola; rakouské ústavní právo; rakouská politika; národní bezpečnost; dozorová činnost)

8/2024

Schroeder, Werner

Reider, Leonard

Der rechtliche Kampf gegen Hass im Netz – Nationale Spielräume unter dem DSA (str. 465-470)

Právní boj proti nenávisným projevům na internetu – volné pole působnosti národním státům v režimu nařízení o digitálních službách (DSA)

(právo a internet; nenávisné projevy; dezinformace; nařízení EU; digitální služby; digitální trh)

Schumann, Stefan

Datenschutz im Informationszeitalter – Verfassungswidrigkeit der StPO in Betreff der Sicherstellung von Mobiltelefonen (str. 471-480)

Ochrana údajů v digitálním věku – neústavnost trestního řádu ohledně zajištění mobilních telefonů

(Ústavní soud – Rakousko; digitalizace; mobilní telefony; rakouské trestní řízení; rakouské trestní právo; rakouské ústavní právo; ochrana osobních údajů; trestní stíhání; zajišťování důkazů; ochrana soukromí)

Neue Juristische Wochenschrift

21/2024, 16. Mai 2024

EuGH 21.12.23 – C-397/22

Europäischer Haftbefehl – Vollstreckungspflicht und Auslegung nationalen Rechts (str. 1489-1493)

Rozsudek SDEU ze dne 21. 12. 23 ve věci C-397/22

Evropský zatýkácí rozkaz – Povinnost výkonu a výklad vnitrostátního práva

(evropský zatýkácí rozkaz; interpretace; Soudní dvůr Evropské unie; předávání osob; členské státy EU; výkon rozhodnutí; Německo)

BVerfG 31.10.23 – 1 BvR 571/23

Gewährung rechtlichen Gehörs bei einer Volljährigenadoption (str. 1493-1495)

Spolkový ústavní soud – sp. zn. 1 BvR 571/23

Právo být slyšen u adopce dospělých osob

(adopce; osvojení; zletilost; Spolkový soudní dvůr; ústavní soud; německé ústavní právo; základní zákon; judikatura ústavních soudů; řízení o ústavní stížnosti; právo být slyšen)

22/2024, 23. Mai 2024

EuGH 11.04.24 – C-741/21

Anforderung an Schadensersatzanspruch nach DS-GVO (str. 1561-1565)

Požadavek na náhradu škody podle GDPR

Rozsudek SDEU ze dne 11. 4. 2024 ve věci C-741/21

(Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU; nařízení EU; osobní údaje; ochrana dat; ochrana osobních údajů; soudní dialogy; náhrada škody; předběžná otázka; konzistence práva; restriktivní interpretace)

BVerfG 17.11.23 – 1 BvR 1037/23

Sorgerechtsentzug trotz unzureichender Darlegungen zur Kindeswohlgefährdung (Ls.)
(str. 1567-1567)

Spolkový ústavní soud ve věci sp. zn. 1 BvR 1037/23

Odebrání práva na péči navzdory nedostatečnému vysvětlení rizika pro blaho dítěte

(Spolkový ústavní soud; ústava Německa; výchova; právo na výchovu dítěte; péče o dítě; svěření dítěte do péče; odnětí dítěte; rodiče a děti; rodinné právo; vyvažování; ústavní přezkum; judikatura ústavních soudů; Základní zákon)

23/2024, 31. Mai 2024

EuGH 14.03.24 – C-46/23

Mögliche Löschung unrechtmäßig verarbeiteter Daten ohne Antragstellung (str. 1637-1640)

Rozsudek SDEU ze dne 14. 3. 2024 ve věci C-46/23

Možnost výmazu nezákonně zpracovávaných údajů bez podání žádosti

(Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU; řízení o předběžné otázce; výklad právních předpisů; ochrana osobních dat; nařízení EU; právo na výmaz; maďarské právo; úřad pro ochranu osobních údajů; informační právo; právo Evropské unie)

EuGH 16.11.23 – C-583/21 ua

Ablösung einer Notarstelle durch neuen Inhaber – Betriebsübergang (str. 1640-1644)

Rozsudek SDEU ze dne 16. 11. 2023 ve věci C-583/21

Nahrazení pozice notáře novým majitelem – převod podniku

(Soudní dvůr Evropské unie; směrnice EU; judikatura SDEU; převod podniku; podnikatelské subjekty; komerční aktivity; ekonomické aktivity; notáři; notářství; notářský řád; výklad právních pojmů; veřejné instituce; španělské právo)

24/2024, 6. Juni 2024

Paal, Boris P.

Schufa-Scoring und Schadensersatz bei Übermittlung von Positivdaten (str. 1689-1695)

Schufa bodování (tzv. skóre o bonitě) a náhrada škody při přenosu pozitivních dat

(úvěrové instituce; odškodňování; nárok na odškodnění; Soudní dvůr Evropské unie; ochrana dat; ochrana osobních údajů; využití údajů; bagatelní částky; kontrolní mechanismy; důkazní břemeno; právní následky)

BVerfG 09.04.24 – 1 BvR 2017/21

Vaterschaftsanfechtung durch den leiblichen Vater (str. 1732-1749)

Spolkový ústavní soud - sp. zn. 1 BvR 2017/21

Popření otcovství biologickým otcem

(Spolkový ústavní soud; ústava Německa; ochrana rodiny; otcovství; rodičovství; rodičovská odpovědnost; výchova; právo na soukromí; ochrana základních práv; přípustnost; práva dítěte; německé právo; úmysl zákonodárce; právní jistota; účel zákona; sociální aspekty)

Juristen Zeitung

9, 3. Mai 2024

Buchheim, Johannes

Ausberg, Steffen

Von der Verarbeitung personenbezogener Daten zur personenbezogenen Datenverarbeitung (str. 365-375)

Od zpracování osobních dat k personalizovanému zpracování dat

(ochrana dat; ochrana osobních údajů; zpracování osobních údajů; osobní svoboda; inovace; evropeizace práva; vývoj práva; digitalizace; akademické psaní)

10, 17. Mai 2024

Barczak, Tristan

Dämmerung der Demokratie: Grundrechte als Gefahr? (str. 417-426)

Soumrak demokracie: základní práva jako hrozba?

(základní práva a svobody; demokratický právní stát; svoboda; teorie svobody; společenská smlouva; rizikové faktory; ústava Německa; zneužití práva; omezení práva; právní principy; hodnotový systém; stát a svoboda; právní filozofie; německé ústavní právo; Základní zákon)

Froese, Judith

Verfassungspatriotismus als Bürgerpflicht? (str. 426-432)

Ústavní patriotismus jako občanská povinnost?

(Spolkový ústavní soud; občanské povinnosti; občanská společnost; hodnotové pojetí ústavy; výklad práva; pluralismus; ústavní stát; stát a právo; německé ústavní právo; ústavně právní aspekty; hodnoty)

NJW Spezial

11/2024, 31. Mai 2024

Audiovisuelle Vernehmung von minderjährigen Zeugen (str. 346)

Audiovizuální výslech nezletilých svědků

(výslech svědků; audiovizuální záznam; hlavní líčení; německé trestní řízení; německé trestní právo)

Europäische Grundrechte Zeitschrift

28. Mai 2024, 51. Jg, Heft 1-9

Kokott, Juliane

Hummel, David

Der Vorrang des Unionsrechts als Ausdruck des Gleichheitsprinzips? – Zu einem neuartigen Begründungsansatz der Einschränkung einer Ultra-vires-Kontrolle durch die Gerichte der Mitgliedstaaten (str. 1-7)

Přednost unijního práva jako projev zásady rovnosti? – O novém přístupu k odůvodnění omezení přezkumu ultra vires soudy členských států

(unijní právo; Evropská unie; ultra vires; nadřazenost práva EU; přezkumné řízení; aplikace práva; přednost práva; členské státy EU; Soudní dvůr EU; zásada rovnosti; válka; ústavní soudy; smlouva o EU; smlouva o fungování EU)

ZAHRANIČNÍ PERIODIKA

Kriener, Florian

Die Grenzen der Völkermordkonvention – Das Urteil des Internationalen Gerichtshofs vom 2. Februar 2024 zur Zulässigkeit der Klage der Ukraine gegen die Russische Föderation wegen Verletzungen der Völkermordkonvention (str. 20-25)

Hranice Úmluvy o genocidě – Rozsudek Mezinárodního soudního dvora ze dne 2. února 2024 o přípustnosti stížnosti Ukrajiny proti Ruské federaci za porušení Úmluvy o genocidě (*Úmluva o genocidě; genocida; Ruská federace; Ukrajina; agrese; Mezinárodní soudní dvůr; žaloba; válka*)

BVerfG – 11. 04. 24 – Journalistische Meinungsfreiheit / hier: zulässige Kritik an der Bundesregierung (str. 179-184)

Nález Spolkového ústavního soudu ze dne 11. 4. 2024 – Novinářská svoboda projevu / zde: přípustná kritika federální vlády (*svoboda projevu; Německo; Ústavní soud Německo; Spolkový ústavní soud; novináři; kritika; judikatura ústavních soudů; německé ústavní právo; řízení o ústavní stížnosti; spolková vláda; základní zákon; internet; Afghánistán*)

Bulletin analytického odboru Ústavního soudu

06-01/2024

Připravili (v abecedním pořadí):

Petra Fousková, Tereza Franková, Robert Jakubíček, Veronika Janáková, Lucie Matoušová, Jan Nečas, Tereza Ordeltová, Viktória Alžběta Sutórisová, Anna Maria Šamonil, Jan Zahradníček

Editace: Monika Hanych

Grafika: Veronika Janáková, Jan Zahradníček

Fotografie Ústavního soudu na titulní a poslední straně: © David Bernard